

jaarboek
1969-1970

HEBBEN MEDEGEWERKT AAN HET SAMENSTELLEN
VAN DEZE UITGAVE

de heer dokter FRANS MOENS
de heer ETIENNE QUINTYN
de heer HUBERT VAN CAUTEREN
de heer OCTAAF VAN MALDEREN
de heer FRANS DE LOOSE
de heer GERARD BEIRENS
de heer MARC QUINTIJN
de heer PAUL DE ROOVER

WOORD VOORAF VAN DE VOORZITTER

Deze inleiding zal een poging zijn om een beeld op te hangen van het evoluerende tijdsgebeuren waarin we leven en er zal eveneens gewezen worden op de omvang en het belang dat het kulturele leven in de komende jaren zal vertonen.

In de middeleeuwen waren de kloosters de dragers van de cultuur terwijl de grote massa ongeletterd was. Hierin kwam verandering door het uitvinden van de boekdrukkunst. Het volk begon al de Bijbel te lezen en kwam alzo kritisch te staan tegenover vele geloofspraktijken. Dit lag aan de oorsprong en de geboorte van de reformatie.

Thans beleven we een gelijkaardig verschijnsel.. Tot de Tweede Wereldoorlog bleef het middelbaar en hoger onderwijs enkel toegankelijk voor een kleine elite terwijl de rest van de bevolking slechts een geringe ontwikkeling kende en in onderdanigheid leefde. Nu echter geniet bijna iedereen secundair onderwijs en ook de hogere onderwijsinrichtingen zijn opengesteld voor alle lagen van de bevolking.

Waren er vroeger enkele twijfelaars onder de elite, dan twijfelt thans iedereen. Alles wordt terug in vraag gesteld, alle normen worden herdacht. Daarbij komt nog dat techniek en wetenschap zulke vorderingen maken dat de oudere generatie de moderne problemen niet meer aankan en haar natuurlijk prestige verliest. De ondervinding van de ouderen is niet meer bruikbaar voor de opbouw van de komende tijd. De jonge generatie, die zich van deze tekorten bewust is, wil inspraak en medezeggenschap.

Onze westerse beschaving werd tot op heden gedomineerd door de produktiviteitsjacht. De ekonomie overheerste alles, zowel menselijke waardigheid, als het leefmilieu en het natuurschoon, moesten wijken voor het rendement. De mens leefde om te werken.

De huidige jeugd wil vooral leven. Alles wat het leven schaadt moet verdwijnen of aangepast worden, ook al moet de produktie hieronder lijden. Zij wil een einde maken aan de individuele en de kollektieve noden, o.a., aan het tekort aan schoonheid en vrije expressie in het privéleven. De sociale leefbaarheidsrechten zoals stilte en rust, moeten verdedigd worden, daarom moet de natuur beschermd en tot ontwikkeling gebracht, ook aan de kulturele expansie moet men meer aandacht besteden. Door het veralgemeend middelbaar en hoger onderwijs zal de sociale mobiliteit bevorderd worden en zullen wij evolueren naar een klassen- en standenloze maatschappij waar elkeen zich mede-verantwoordelijk zal voelen voor het algemeen welzijn.

Zo werd in het verleden vooral de basis gelegd voor de economische bloei. Thans komt de beurt aan de kulturele expansie. Hiertoe bijdragen is het doel van de Heem- en Oudheidkundige Kring.

Dr. Frans MOENS

STATUTEN VAN DE HEEM- EN OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN ZELE

Vereniging zonder winstoogmerk

*Verschenen in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad
van 14 mei 1970 n° 3183*

Art. 1. Op 28 maart 1969 werd te Zele een Heem- en Oudheidkundige Kring gesticht. Na de stichting werd een definitief bestuur verkozen dat werd aangevuld tot de volgende zestien leden :

Voorzitter : Moens Frans - geneesheer, Cesar Meeusstraat 7, Zele.

Ondervoorzitters : Geerinck Avil - nijveraar-beheerder, Langemuntstraat 3, Zele; De Loose Frans - bediende, Centrum 69, Zele.

Sekretaris : Van Cauteren Hubert, onderwijzer, Cesar Meeusstraat 2, Zele.

Penningmeester : De Beule Isidoor - kantoor directeur-afgezant, Langemuntstraat 4, Zele.

Kommissaris : Van Malderen Octaaf - nijveraar-beheerder, Kouter 50b, Zele.

Pers en informatie : Quintijn Etienne - onderwijzer, Nieuw Centrum 48, Zele.

Bestuursleden : De Block Basile - beheerder, Rinkhout 2, Zele; De Bruyne Joseph - suikerbakker, Oudburgstraat 4, Zele; De Bus Joseph - handelaar, Langemuntstraat 13, Zele; Mevrouw D'Hooge André - hotelhoudster, Dorp, Zele; Famelaer Paul - nijveraar, Dreef 19, Zele; François Gustaaf - bediende, B. Van Ackerwijk 77c, Zele; Poppe Jozef - rijksbeambte, Driesstraat, Zele; Rosseels André - bediende, Huivelde; Verheistraeten Godfried - haarkapper, Lokerenbaan, Zele.

Dhr. Burgemeester Benoit Van Acker aanvaardt het erevoorzitterschap.

Art. 2. De vereniging heeft als naam „Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele, v.z.w.” en stelt zich ten doel het bevorderen van de studie en de kennis van de folklore, van de geschiedenis en van het leven van de gemeente Zele, het behoud van het lokaal patrimonium, alsmede het beoefenen van de kunst en dit onder alle vormen; tevens het verspreiden van allerhande publikaties in verband met de heemkunde, biografieën enz.

De zetel is gevestigd op het adres van de Voorzitter, Dr. Frans Moens, Cesar Meeusstraat 7, Zele.

Art. 3. Het aantal leden van de kring moet minstens drie bedragen.

Art. 4. De duur van de kring is onbepaald.

Art. 5. Nieuwe leden worden onder voorbehoud, door de raad van beheer aanvaard. Hun definitieve aanvaarding geschiedt door de algemene vergadering.

Art. 6. De bevoegdheid van de algemene vergadering wordt geregeld door de art. 4, 8, 12 en 20 van de wet van 27 juni 1921. Zij wordt ten minste eenmaal per jaar, doch alleszins op de tweede vrijdag van de maand maart, door de raad van beheer bijeengeroepen door middel van een gewone brief, ten minste acht dagen vóór de vergadering, aan elk lid toegezonden.

Haar beslissingen worden in een bijzonder register ingeschreven en ondertekend door de voorzitter en de sekretaris.

Uittreksels ervan kunnen aan de leden of aan de belanghebbende derde personen worden afgeleverd.

Art. 7. De raad van beheer is samengesteld uit ten minste drie leden, door de algemene vergadering benoemd. Het afstellen van een beheerder, op voorstel van de raad van beheer, moet worden bekrachtigd door de eerstvolgende algemene vergadering. De raad kiest uit zijn midden een voorzitter, een eerste ondervoorzitter, een tweede ondervoorzitter, een sekretaris, een penningmeester, een kommissaris en een lid voor pers en informatie. Hij vergadert op bijeenroeping door de voorzitter of door twee beheerders. Hij mag slechts uitspraak doen indien de helft plus één van de leden aanwezig zijn. Bij staking van stemmen wordt opnieuw gestemd tijdens een volgende vergadering. Bij een nieuw staken van stemmen is de stem van de voorzitter beslissend. De raad heeft gans het beheer van de vereniging in zijn bevoegdheid, behoudens hetgeen aan de algemene vergadering is voorbehouden door de wet en door art. 5 hierboven.

Art. 8. De minimumbijdrage is bepaald op vijftig frank per jaar voor elk aangesloten lid. Ontslaggevende of uitgesloten leden, evenals de erfgenamen van overleden leden of andere rechthebbenden, verliezen zonder vergoeding alle recht op het bezit van de vereniging.

Art. 9. De raad van beheer zal elk jaar de rekeningen van het verlopen kalenderjaar en de begroting van het volgend jaar aan de goedkeuring van de algemene vergadering onderwerpen.

Art. 10. Alle bescheiden uitgaande van de kring moeten de handtekening dragen van de voorzitter, samen met deze van de sekretaris of van een vervanger, hiertoe door de raad van beheer gemachtigd.

Art. 11. De raad van beheer beschikt over al de machten welke niet bij de wet zijn voorbehouden aan de algemene vergadering. Hij leidt de zaken, vertegenwoordigt de kring in alle rechterlijke en buitenrechterlijke handelingen, stelt de begroting op voor het volgend jaar en aanvaardt de rekeningen van het voorgaand jaar. De raad kan onder zijn verantwoordelijkheid, zijn bevoegdheid in alle rechterlijke handelingen overdragen aan een van zijn leden of zelfs aan een derde persoon of aan al dezen bij de wet voorzien en waarvoor delegatie kan worden verleend o.a. voor het Bestuur der Postchecks, het Beheer van Posterijen, het Gemeentekrediet van België, de A.S.L.K., banken enz.

Art. 12. De Raad van beheer kan in zijn midden een dagelijks bestuur aanstellen dat alle dringende maatregelen van bestuurlijke aard kan nemen en om het dagelijks beheer van de kring te verzekeren. De te dezer gelegenheid genomen beslissingen moeten aan de raad van beheer ter goedkeuring worden voorgelegd.

Art. 13. De middelen van de kring bestaan uit bijdragen van de leden, toelagen van openbare besturen, giften en legaten, alle anderen, o.a. opbrengst van allerlei manifestaties, tentoonstellingen enz. De kring kan zich alle roerende en onroerende goederen aanschaffen nodig tot behoud en verrijking van zijn patrimonium. Met dit doel is het hem geoorloofd leningen af te sluiten, hetzij bij officiële, hetzij bij private personen of organismen.

Art. 14. Voor de afhandeling van de lopende zaken mag de penningmeester niet meer dan tienduizend frank bij zich houden. Het overige bezit moet worden gestort op een rekening „Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele”, bij het Bestuur der Postchecks, het Gemeentekrediet van België of bij andere organismen. De geldafnemingen moeten door de sekretaris of de penningmeester worden ondertekend en tegengetekend door de voorzitter, of bij ontstentenis, door de gevolmachtigde aangeduid bij toepassing van art. 10 van de standregelen.

Art. 15. De ontbinding van de kring of elke wijziging van zijn standregelen — behoudens wijziging aan de doelstelling die eenparigheid van stemmen vereist — kan slechts door de algemene vergadering daartoe in buitengewone zitting bijeengeroepen, beslist worden en op voorwaarde dat dit punt uitdrukkelijk op de agenda staat vermeld. Bij de stemming dient minstens de helft der op de laatste ledenlijst voorkomende leden aanwezig te zijn. De ontbinding of wijziging moet door ten minste drie vierden van

de aanwezigen worden goedgekeurd. Wanneer op een eerste algemene vergadering, het vereiste aantal aanwezigen niet wordt bereikt, zal een tweede algemene vergadering worden belegd, met dezelfde agenda. Deze algemene vergadering zal dan geldig beslissen, wat ook het aantal aanwezigen weze, maar met inachtneming van de vereiste drievierde meerderheid van de aanwezigen. Wordt tot de ontbinding besloten, dan zal de algemene vergadering de vereffenaars aanduiden en hun rechten bepalen, evenals het tijdstip waarop de ontbinding intreedt en de bestemming van het bezit. Bij het afsluiten van de vereffening wordt het eventueel overblijvend actief aan de gemeente Zele overgedragen.

Art. 16. De benaming „Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele”, vereniging zonder winstoogmerk, zal voorkomen op alle akten, facturen, publikaties en op al de bescheiden van de kring.

Art. 17. Alles wat niet uitdrukkelijk in de huidige standregelen is voorzien, zal worden geregeld overeenkomstig de wet van 27 juni 1921. Een huishoudelijk reglement zal ter goedkeuring aan de algemene vergadering worden voorgelegd.

Gedaan te Zele, op 28 maart negentienhonderd negenenzestig, in zestien exemplaren, waarvan één aan elk der bestuursleden werd overhandigd.

De voorzitter,
Dr. Frans MOENS

De ondervoorzitters,
Frans DE LOOSE Avil GEERINCK

ZO SCHRIJFT DE „HEEM- EN OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN ZELE” GESCHIEDENIS . . .

Wat vooraf ging

Gedurende het jaar 1968 hebben zowel kulturele als sociale verenigingen van Zele een belangrijke stoot gegeven in de richting van alles wat we onder „Oud-Zele” kunnen samenbrengen.

In een uniek en rustig kader kende de geslaagde heemkundige tentoonstelling in de „Scheldeschuur” te Zele-Dijk tijdens de zomermaanden een onverwachte belangstelling. De Kunstkring Were Di dient geluk gewenst voor dit initiatief en de verwezenlijking ervan.

Ter gelegenheid van de Feestmarkt, georganiseerd in samenwerking met de marktkramers, werd een stukje folklore in het leven geroepen en deed „De Worp van de Gouden Kloddezak” uit de zeelse toren heel wat stof opwaaien. Er was een massale belangstelling op die zomerse verlofdag van 16 juli.

De traditionele „Kijk uit”-wedstrijd, ingericht op donderdag voor kermis, trok duizenden bezoekers naar buiten, niet alleen om de uitstalramen te bewonderen, doch tevens om deel te nemen aan de wedstrijd getiteld „Kijk uit naar Oud-Zele”. De nagenoeg 200 reproducties van oude zeelse postkaarten welke zich in de etalages bevonden, lokten bij jong en oud een enorme interesse.

Een belangrijke stap

De definitieve doorbraak kwam er tenslotte toen in oktober een viertal personen uit het huidige bestuur de mogelijkheid overwogen

om de benodigdheden en voorwerpen van oude zeelse beroepen tentoongesteld in de „Scheldeschuur”, aan te kopen.

De bovengenoemde manifestaties waarbij telkens een ruim publiek betrokken werd, zijn samen met de aankoop van deze oude beroepsvoorwerpen de aanleiding geworden tot het stichten van een „Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele”. Het aanschaffen van de benodigdheden en voorwerpen van oude en reeds verdwenen beroepen omvatte o.a. de werktuigen voor de *vlasbewerking*, de *blokmakerij*, het *strodekkersbedrijf*, het *bakkersbedrijf* en het *kantwerk*. Alleszins een fameuze kollektie waarmee de pas gestichte Kring kan uitpakken.

Georganiseerd

Intussen werd een voorlopig bestuur in het leven geroepen om de aankopen te bekostigen en de uitbouw van een werkende heemkundige kring voor te bereiden. De eerste kern van medewerkers werd uitgebreid en startte met zijn werkzaamheden op 24 oktober 1968.

Verantwoord ?

Het gelaat van Zele is sterk veranderd. Zele groeit bestendig en krijgt stilaan een stedelijk karakter. Maar hoe was het vroeger ? Voelen we ons niet verantwoordelijk om het beeld van Oud-Zele voor onze kinderen en het nageslacht te blijven bewaren ?

Onze onderwijsinstellingen hebben tot taak onderricht te verstreken over de plaatselijke historiek, de folklore, de evolutie van de lokale nijverheden en ambachten, de overschakeling van de hand- en voetmethode naar de moderne mechanisatie.

Ze le is rijk aan verenigingen waarvan sommige dateren uit een ver en roemrijk verleden... In hoever zijn onze tradities bewaard, gewijzigd of totaal verdwenen ? Welke typisch zeelse zegswijzen behoren niet meer tot onze aktieve taalschat ? Deze en nog heel wat meer vragen vormen de bekommernis van een grote groep belangstellenden.

Het patrimonium van ons verleden — nu verspreid en ondergedoken of met vernieling bedreigd — moet worden samengebracht, geordend, tentoongesteld en zelfs in een museum ondergebracht ! Het moet iets zijn *van* en *voor ons* allen.

Om dit te realiseren en de eigen kennis te verrijken zijn niet alleen vele *aktieve* handen nodig maar dient men tevens te beschikken over een belangrijk beginkapitaal om de voorgenomen start te verzekeren.

Ongeveer 120 personen lieten zich gevraagd of ongevraagd inschrijven als *stichtende* leden en werden bereid gevonden om een bedrag van duizend frank te storten als lening of als gift. Elke zelenaar kon op deze wijze toetreden als stichtend lid. Het zullen tenslotte deze leden zijn die op een algemene vergadering acht leden van het definitief bestuur rechtstreeks zullen verkiezen.

Stichtingsvergadering

Op vrijdag 28 maart 1969 ging te 20.30 uur in de trouwzaal van het Gemeentehuis de stichtingsvergadering door onder een zeer flinke opkomst. Benevens een toelichting door de dd. voorzitter dr. Moens en de verkiezing van acht bestuursleden, werden de aanwezigen vergast op een dia-voorstelling over oud en nieuw Zele door E.H. Standaert. Dhr. Burgemeester Benoit Van Acker aanvaardde het erevoorzitterschap.

De verkiezing gaf alfabetisch volgende uitslag : de heren Robert Arens, Isidoor De Beule, Frans De Loose, Avil Geerinck, Frans Moens, Etienne Quintijn, Octaaf Van Malderen en Godfried Verheirstraeten. Dhr. R. Arens, om gezondheidsredenen ontslagnemend, werd opgevolgd door dhr. Basile De Block.

Op hun beurt hebben de rechtstreeks verkozen leden in de eerste zitting nog acht bestuursleden gecoöpteerd : mevr. André D'Hooge, de heren Hubert Van Cauteren, Jozef De Bruyne, Joseph De Bus, Paul Famelaer, Gustaaf François, Jozef Poppe en André Rosseels. Deze uitbreiding was noodzakelijk om zodoende een sterke ploeg te vormen, die borg zal staan voor de groei en de bloei van de Kring ten bate van de zeelse gemeenschap en de komende generaties.

Als voorzitter werd dr. Frans Moens verkozen; ondervoorzitters de heren Frans De Loose en Avil Geerinck; sekretaris de heer Hubert Van Cauteren; schatbewaarder de heer Isidoor De Beule; pers en informatie de heren Etienne Quintijn en Octaaf Van Malderen.

E. Q.

JAARVERSLAG VAN DE SEKRETARIS

Werd langsheen de Schelde de voornaamste impuls gegeven tot het oprichten van een heemkundige kring, dan was zeker de verzameling die in de Scheldeschuur tentoongesteld werd onder de auspiciën van Were-Di de voornaamste aanloop tot deze belangrijke beslissing.

In samenwerking en steeds zoekend naar belangstellenden kwamen op 24 oktober 1968 enkele personen bijeen in „De Oude Kroon”. Het was tijdens deze bijeenkomst dat tot het stichten van de kring besloten werd door de aanwezigen: Arens Robert, De Beule Isidoor, De Block Basile, De Looze Frans, Dr. Moens Frans, Famelaer Paul, Quintijn Etienne, Van Hecke Maurits, Van Wichelen Arthur, Verheirstraeten Godfried en Van Cauteren Hubert.

Deze vergadering, die zich als voorlopig komitee aanstelde besliste tot de belangrijke aankoop van de verzameling van Mr. Philips, die tentoongesteld was in de „Scheldeschuur”. Tevens werd de uitbouw besproken van de op te richten kring.

Op 6 december 1968 werd een aanvraag ingediend tot het bekomen van subsidies vanwege het gemeentebestuur, dit voor het dienstjaar 1969. Om de maand werd een werkvergadering gehouden, de waarnemende functies werden aangeduid en de verdere uitbouw besproken.

Tijdens de vergadering van 17 december 1968 werden de eerste inschrijvingen van „Stichtende Leden” geboekt en de kring kon starten.

De Algemene Vergadering van 28 maart 1969 verkoos de eerste bestuursleden. Deze vergadering werd opgeluisterd door een reeks dia's over Oud-Zele van E.H. A. Standaert. Vermelden we

tevens dat deze vergadering doorging in de bomvolle trouwzaal van het gemeentehuis. Daar werd aan de heer Burgemeester het erevoorzitterschap aangeboden.

In de vergadering van 10 april 1969 werd het huidige bestuur aangevuld met 8 gekoöpteerde leden. Tijdens deze vergadering werd besloten tot het heruitgave van het boek „Schets eener Geschiedenis van de gemeente Zele” door Honoré Staes, boek dat verscheen in 1883.

Daar werd ook de kommissie tot aankoop samengesteld, die zich tot taak stelde het patrimonium van de kring te verrijken met typische voorwerpen uit onze streek.

Dat het bestuur van de Kring veel wilde leren bewees het door enkele studiebezoeken te brengen aan Musea en Heemkundige Stichtingen. Zo bezocht men Deinze (Kunst- en Oudheidkundige Kring van Deinze), Deurle (Stichting Mevr. J. Dhondt-Dhaenens), het Boerenkrijgmuseum te Overmere, het Museum Van Bogaert te Hamme, het Bijlokemuseum te Gent.

Op 30 mei begon de onmiddellijke voorbereiding van de eerste tentoonstelling die zou gehouden worden op het Dorp in „Het Anker” tijdens de maand juli '69. Er werd een oproep gericht tot alle gezinnen te Zele om al wat dienstig kon zijn voor deze tentoonstelling in bruikleen te bekommen. Het was tenslotte op 28 juni '69 dat de heer burgemeester deze tentoonstelling opende onder het motto : „Zele vóór Honderd Jaar”. Deze tentoonstelling kende vanwege de scholen een zeer grote belangstelling. Niet minder dan 960 leerlingen van Zele kwamen op bezoek.

Buiten de gemeente volgde de Kring ook de evolutie van de streek. De Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele werd dan ook stichtend lid van de V.V.V. Schelde-Durme, aangezien daar ook belangen van onze gemeente te behartigen zijn.

Reeds op 3 oktober kon de Kring tijdens een vergadering waarop de heer en mevrouw Huybrechts-Staes aanwezig waren, het boek van Honoré Staes aan het publiek voorstellen. Tijdens deze bijeenkomst onderhield zich de heer R. Van der Linden op zeer „geestige en gevatte wijze” met de aanwezigen over heemkunde en folklore. Dat deze toespraak gewaardeerd werd bewees

het applaus dat spreker nadien te beurt viel. Mevrouw Huybrechts-Staes bewees ook tijdens deze voorstelling dat zij nog steeds in gedachten en gevoelens nauw verbonden blijft met Zele.

Op 17 september vroeg de Kring aan het gemeentebestuur of het oude torenuurwerk, nu vervangen door een elektrische klok, hem kon geschonken worden. Het gemeentebestuur stemde daarin toe en zo werd dit mooie raderwerk eigendom van de Kring.

Op 12 oktober '69 werd een aanvraag gericht tot het bestuur der dijken om een verharding te laten aanbrengen op de Durmedijken en zo een brok natuurschoon voor ons nageslacht te bewaren.

Het bestuur van de Kring, begaan met het welzijn van zijn leden, bracht een bezoek aan „Ateljee sjantant” te Overmere, waar G. Verheirstraeten tentoonstelde en een groot succes kende.

Op 25 november startte de voorbereiding van de tentoonstelling '70, er werd een aanvraag ingediend tot het in bruikleen krijgen van de authentieke kunstwerken van zeelse kant die nu in Brussel aan het Hof nog bewaard worden.

Aan de V.V.V. Schelde-Durme werden alle data medegedeeld welke betrekking hebben op feestelijkheden te Zele. Deze mededelingen werden verstrekt ten einde opgenomen te worden in de toeristische folder over onze streek.

H. V. C.

INVENTARIS ZEELSE AMBACHTEN

(door aankoop)

1. *Vlasbedrijf (volledig)*

1) Reepel om te slijpen	10) Handwan
2) Winnewan met oude kam-
wielen (houten)	11) Moorkeerder
3) Bookmolen (hand)	12) Pets om vlas te keren
4) Bookhamers (2)	13) Haak om vlas uit roten te halen
5) Tredzwingelmolen	14) Grote vlasweegschaal
6) 2 hekeltuigen	15) Kammen
7) Handzwingel met kapmes	16) Vlasraak
8) Stalen hekel	17) Ruw en gezwingeld vlas
9) Lijnzaadziften in ezelsvel
Oude gaffel	18) Klodden
2 vlegels
houten schaal

2. *Klompen- of blokmakerij (volledig)*

- 1) Kerfzaag
- 2) Kliefblok - Kloefmes - kliefhamer
- 3) Verbijlblok - handbijl - destel
- 4) Snij of kraampaard met snijmes, vaporen en strijkstok
- 5) Paarbanc (links en rechts)
- 6) Werktuigen (handboor, goeze, teenmessen, hielmessen, afrondmessen enz.)
- 7) Heulbank voor volledige afwerking
- 8) schreeppaard, volledig met ritsen
- 9) Figuurmessen - strijkstokken
- 10) Oude klimsporen
- 11) Hout en afgewerkte klompen
Bomenkeerder.

3. *Bakkersbedrijf (volledig)*

1) Trog	6) Brooddrager
2) Beschuitvormen	7) Chocoladevormen
3) Spekuloos- en St.-Maartensvormen	8) een versiering (patakon) (maan)
4) Koperen marsepeinpot met bol	9) Broodweegschaal
5) Broodpalet	10) Oude ingelijste geschriften
(broodzetting)

4. *Boerenbedrijf (aan te vullen)*

- 1) Botervat
- 2) Stremselfpotten
- 3) Roompotten
- 4) Boterkeppe met lepel
- 5) Koelpot

5. *Strodekkersbedrijf*

- 1) Kapmes
- 2) Snijmes
- 3) Werktuig om het stro vast te leggen
- 4) Steunen

6. *Kantwerk-kunstambacht (aan te vullen)*

- 1) Klosjeskantwerk, kussen en kussenstaander inbegrepen
- 2) Allerlei afgewerkte stalen kant
- 3) Zeelse kant en stalen

7. *Allerlei*

- 1) Palingschaar
- 2) Diepspitspade
- 3) Wolkaard

De heer Burgemeester Benoit Van Acker opent de tentoonstelling met het doorknippen van het lint

ZELE VOOR 100 JAAR

Het inrichten van een tentoonstelling zal als eerste activiteit van de Kring de geschiedenis ingaan. Het expo-komitee vatte het plan op, benevens het eigen bezit aan benodigdheden van oude zeelse beroepen, ook allerlei gebruiksvoorwerpen, dokumenten, oude postkaarten, schilderijen e.a. bijeen te brengen en te exposeren.

Gedurende gans de maand juli — vanaf zaterdag 28 juni tot woensdag 30 juli — zou de ruime feestzaal van het Gasthof Het Anker herschapen worden in een eigentijdse sfeer waarin de klok honderd jaar en méér teruggedraaid werd. Het leven, het werk en de ontspanning van het Zele van vroeger zou er bijzonder belicht worden.

Vóóropening voor de jeugd

Een bijzondere oproep werd gedaan aan de direkties van de zeelse lagere-, middelbare- en technische scholen om gedurende de laatste week van het schooljaar — van maandag 23 tot vrijdag 27 juni — een klassikaal bezoek te brengen aan de tentoonstelling. De schoolgaande jeugd kreeg op deze wijze de primeur om het tijdelijk museum te bezoeken nog vóór de officiële opening. Niet minder dan 1085 kinderen hebben samen met hun leerkrachten een kijkje komen nemen en kregen een idee over het werk en de levensomstandigheden van onze voorouders.

Zaterdag 28 juni 1969

Te 17.30 uur knipte de heer Burgemeester Van Acker bij de ingang van de expozaal het lint door en verklaarde de eerste tentoonstelling van de H.O.K. van Zele voor geopend.

Vooraf had een korte receptie plaats waarop de heer voorzitter Dr. Fr. Moens de aanwezige personaliteiten en de nagenoeg honderd stichtende leden welkom heette. Hij dankte het bestuur en vooral het expo-komitee dat werkelijk verbluffend werk heeft geleverd en had een speciaal woordje van dank over aan het adres van de heer en mevr. André D'Hooge, lokaalhouders van het Gasthof Het Anker. In zijn toespraak schetste de voorzitter de vooruitstrevende evolutie van onze gemeente gedurende de laatste 25 jaren waarbij zich momenteel de noodzakelijkheid opdringt voor het oprichten van een kultureel centrum.

De voorzitter maakte tevens bekend dat op initiatief van de H.O.K. het in 1883 uitgegeven werk van Honoré Staes : „Schets eener geschiedenis van de gemeente Zele” in zijn originele versie in druk is.

Na de heildronk bezochten de talrijke aanwezigen de verscheidene standen in de expozaal en bleven lang nakaarten over van alles en nog wat... Iedereen was vol lof over de geordende standen, over de bijeengebrachte en geëxposeerde merkwaardigheden, over het onuitputtelijk fotomateriaal dat zoveel herinneringen oproept uit het verenigingsleven en het Zele van vroeger.

Een kijkje in de expozaal

De keurig uitgegeven kataloog bleek reeds onvolledig te zijn want nog vóór de opening en naderhand werden tientallen voorwerpen en dokumenten door belangstellenden bezorgd hetzij in bruikleen gegeven of als gift.

Een vluchtig overzicht van de verscheidene standen :

— de oude zeelse ambachten : het vlasbedrijf, de houten pompenmakerij, de kuiperij, de wagenmakerij, het bakkerijmateriaal, de kantbewerking, de blokmakerij, de wolbewerking, het strodekkebedrijf, de oude geneeskunde en oud brouwerijmateriaal. Het hoeft niet gezegd dat al deze standen bij veel bezoekers verre herinneringen hebben opgeroepen.

— de stand van de Kon. Handboogmaatschappij St.-Sebastiaan, gesticht in 1509.

Heer dokter Moens verstrekt uitleg over de vlasbewerking

— twee verzoekschriften met sibbetekens, van 1595 uit de Geuzentijd, de oudste gekende dokumenten van Zele, eigendom van de heer Julien Van Lokeren.

— nagenoeg 50 oude gebruiksvoorwerpen betrekking hebbende op de hoeve.

— de stand van de zeelse beeldhouwer Aloïs De Beule, vanwege E.H. Penne.

— circa 225 fotodokumenten, postkaarten, reproducties, drukwerken, boeken e.a. over het verenigingsleven van Zele, feiten uit de geschiedenis, de wereldoorlogen, bekende personaliteiten enz.

— 24 oude schilderijen door zeelse schilders met als onderwerp Zele.

Belangstelling

Ter gelegenheid van de Feestmarkt en de „Worp van de Gouden Kloddezak” op dinsdag 15 juli, kwam kineast Roland Lamens van de B.R.T.-Echo-ploeg ook opnamen maken in de tentoonstelling „Zele vóór 100 jaar”. De gekombineerde filmfragmenten kwamen in Echo gedurende de daaropvolgende zaterdag.

Gedurende de week-ends van die hete julimaand heeft de bevolking een stuk van haar verleden kunnen bezichtigen. De opkomst was geweldig en naar het oordeel van de bezoekers zeer vleiend voor de inrichters.

Enkele getuigenissen uit het gastenboek, waarin honderden bezoekers hebben genaamtekend.

„Zele leeft verder in de jeugd. Dank om de moeite.”

„Bravo voor het initiatief !”

„TV - Echo. Hartelijke felicitaties om Zele... 100 jaar.”

„Vanwege Heemkring Bodeghave te St.-Martens-Bodegem van harte proficiat. Doe zo voort.”

„Eindelijk eens iets positief. Gelukwensen aan de Stichters. U bent op de goede baan, of...’

Volledigheidshalve kunnen we er nog aan toevoegen dat — buiten de officiële opening — in totaal 3008 toegangskaarten werden afgeleverd : 1085 aan de schoolgaande jeugd, 1572 aan de volwassenen, 214 aan kinderen gedurende het groot verlof en tenslotte 137 aan de gepensioneerden.

E. Q.

TE ZELE-HOEK WERD EEN HOOFDSTUK AFGESLOTEN

In oktober 1969 kwam „de kille” te Zele-Hoek in de actualiteit door het slopen van de kaaimuur en de aanvang van de voorbereidende werken voor het delven van een beek en de oprichting van een pompgemaal. Sindsdien is het uitzicht in de buurt van de herberg „In de Nieuwe Kaei” grondig gewijzigd. In de nabije toekomst zal men de omgeving met zijn gekanaliseerde beek, de konstruktie van het pompstation met als decor de E3-autosnelweg en de Durmebrug nog met veel moeite kunnen situeren als zijnde een stukje toebehorende aan Zele-Hoek.

De kille — de verbrede uitmonding van de Lokerenbeek — werd reeds in 1772 vernoemd als één der kleine uitstulpingen van de Durme. De dijk welke onmiddellijk naast de Durme liep, noemde men toen de „somerdijck” en daar waar deze kronkelt rond de kille kreeg hij in de volksmond de naam van „speckdijck”.

In de Hoek waren er drie killen : de kille aan de herberg L. De Keizer, waarvan sprake; een kille van Victor Suy aan het einde van de vroeger geheten Brandstrate (nu de Schoolstraat tot aan de Durme); een kille van Achiël Windey, ter hoogte van de Biezestrate — nu de Donkerputstraat — waarvan een kasseiwegje door het Durmenbroek liep tot aan de bocht van de Durme. Het woonhuis en de stallingen aldaar zijn sinds jaren verdwenen.

Van de twee laatstgenoemde killen is geen enkel spoor meer te vinden. De „kille van Keizers” is meer dan honderd jaar in dienst. In 1938 liet de Staat door aannemer De Wilde uit Baasrode, een 316 m lange betonnen kaaimuur rond het haventje bouwen, wat het laden en lossen vergemakkelijkte, de stevigheid van de dijk bevorderde en aldus het overstromingsgevaar beperkte. De algemene verzanding van de Durme, wiens bedding van jaar tot jaar

in een angstwekkend tempo steeg, had rechtstreeks zijn invloed op de drukte van de scheepvaart en het gebruik van de loskaai. Tot slechts een paar jaren na de tweede wereldoorlog kwamen nog enkele schepen de stilaan verzande inham binnengevaren en het waren de binnenschepen van Cesar en Karel Van Holle uit Lokeren die het laatst aanlegden.

Wat werd er zoal verscheept ? Vooreerst hadden we vele jaren geleden de „beerschepen” die uit Antwerpen de beer aanvoerden. Deze schepen waren met zeilen uitgerust en voeren op eigen kracht tot vóór Waasmunster. Aldaar werden ze afgehaald en getrokken door mannen vanop de dijken, de zgn. boottrekkers, welke ze ook binnenloodsten in de kille. Aldaar lagen achter de kaai ruime beerputten — zelfs een overdekte — alwaar de boeren de aal aankochten die destijds de enige meststof was voor de landbouwgronden.

Binnenschepen met 150 à 200 ton geladen met kolen legden eveneens aan en meteen was dit de aanvoer voor de bloeiende kolenhandel van Camiel en later van zoon Louis De Keizer. Laatstgenoemde woont nu ruim 60 jaar „In de Nieuwe Kaei” en vertelt met fierheid over zijn „commerce”, over de scheepvaartdrukte in de kille en over de bedrijvigheid en het leven op de Hoek.

Buiten de aangevoerde steenkolen uit Duitsland, legden ook kalkschepen uit Doornik aan. Er was zelfs een kalkschuur alwaar het blussen van de kalk plaats greep. Talrijke schepen voerden 75 à 100 ton bakstenen aan. Deze „steenschepen” waren hoofdzakelijk afkomstig uit de steenbakkerijen van Tielrode, Steendorp en Boom en voerden bestellingen uit voor de zeelse aannemers. Gedurende en kort na de oorlog 1940-44 legden ook nog enkele lichters aan geladen met 85 à 90 ton in de volksmond genoemde brandstof „spriet”.

Vermelden we echter nog dat na het uitbreken van de oorlog in mei 1940 dertien binnenschepen in de kille gemeerd lagen. Twaalf ervan vertrokken in de volgende maanden doch Petrus Van Den Bosch en zoon Aloïs uit Lokeren weigerden met hun 320 ton metende aak voor de bezetter te varen. Aloïs werd op 25 september 1942 te Lokeren in hechtenis genomen als politieke gevangene,

ter dood veroordeeld op 22 oktober 1943 te Hamein en onthoofd te Görden-Brandenburg op 22 november 1943.

Door wijzigingen aan de loop van meerdere waterlopen werd de Durme dé zandbank van de Schelde. Een enorme stuwkracht ontstond bij elke vloed terwijl de eb met meerdere uren verlengd werd zodat het meegezogen zand voldoende tijd kreeg om te bezinken. De zandafzetting en het waterpeil verhoogde van jaar tot jaar zodat niet alleen de scheepvaart onmogelijk werd maar ook het overstromingsgevaar aanzienlijk toenam. De dijken dienden overal grondig aangepakt.

De tijd is nog niet zo ver voorbij dat men — op de plaats waar eens de schepen werden gelost — op het aangespoelde slib aard-appelen en groenten teelde... De bedding lag ruim een anderhalve meter boven de nevenliggende baan. Daarna heeft men talrijke jaren het water uit de lager liggende Lokerenbeek overgepompt, dat vervolgens moeizaam zijn weg diende te zoeken om uit te monden in de Durme.

Zó was de toestand tot vóór enkele maanden. Op 22, 23 en 24 en vervolgens op 27, 28 en 29 oktober 1969 ging „de kaei” de rijkgevulde geschiedenis in... De betonnen muren werden in verschillende fazen gedynamiteerd.

De wijkherberg „In de Nieuwe Kaei” bij L. De Keizer-Steeman nummer 204 — de enige woning in de Hoekstraat op grondgebied Lokeren — staat nu in een omgeving die ons niet meer zo vertrouwd voorkomt. De herberg, nog even gezellig als vroeger, werd destijds gebouwd door Louise Baert en later aangekocht door Camiel De Keizer, vader van Louis. De woning zou heel sterk en zo diep in de grond gebouwd zijn als ze hoog is.

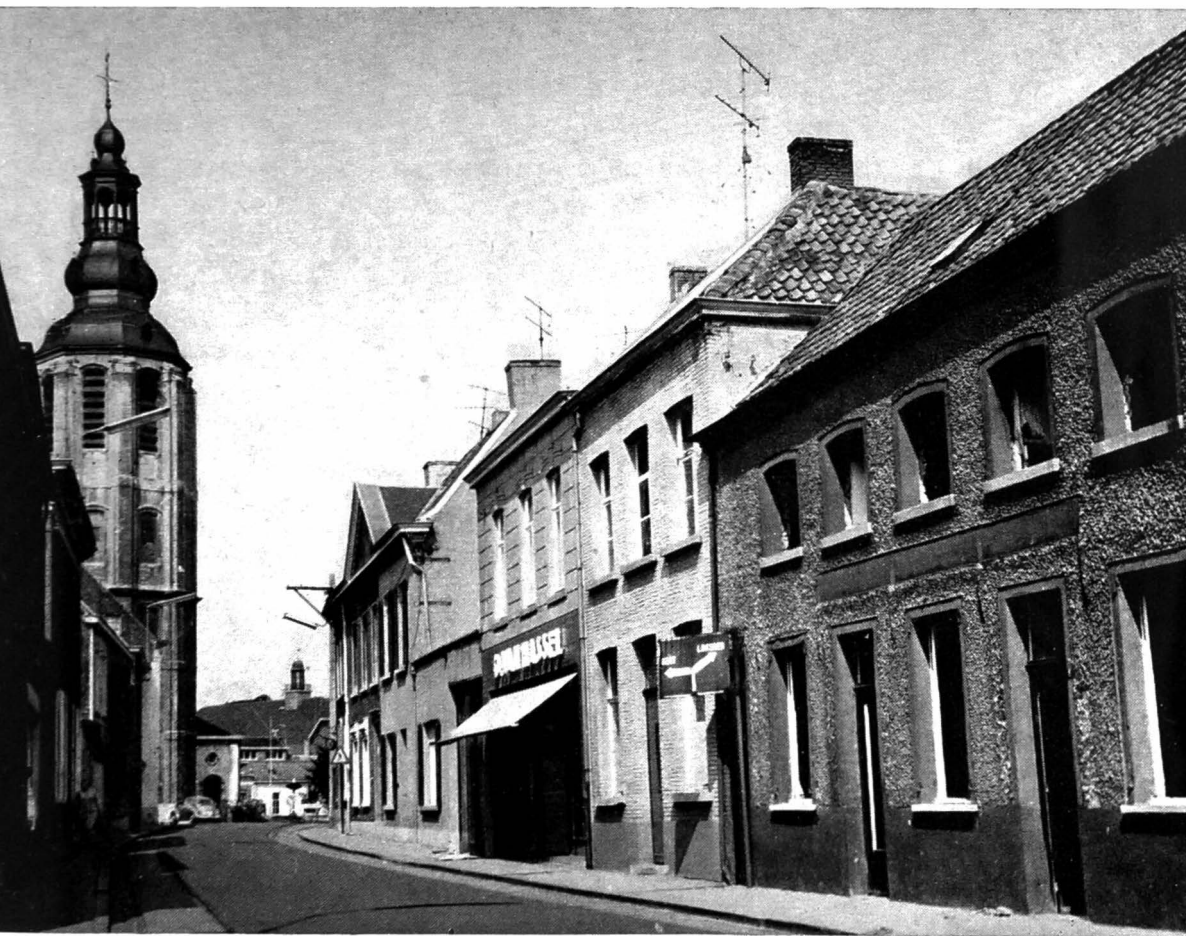
Zele-Hoek moet van oudsher een der grootste wijken geweest zijn van Zele en inzake handel en bedrijvigheid een belangrijke plaats ingenomen hebben langs de welvaartsrivier de Durme. In 1831 stonden er 75 huizen voor een bevolking van 504 inwoners. Rond de eeuwwisseling waren er nagenoeg 100 woningen terwijl sindsdien de wijk sterk evolueerde en de bevolking verdubbelde. Zo telde men in 1956 : 294 huizen voor 1040 inwoners.

De Hoek werd destijds druk bezocht door wandelaars. Bij Constant Temmerman, de wonderbaren genaamd, een herberg op „'t Kousterken”, kwam de zeelse burgerij op de vrijdag in de kermisweek paling eten. Nergens was de paling zo fijn bereid als in de Hoek ! Ook de Lokeraars waren in hun kermisweek regelmatige verbruikers en toen zag men talrijke koetsen met paarden naar 't Kousterken afzakken. Ook de „Lokerseweg”, een wandelpad op en naast de Durmedijk, was voor velen een zondagse uitstap. Waar is de tijd van „3 cents voor een strip” en „6 cents voor een pint” bier...

Dit alles is voorbij ! Ook de Hoek ontsnapt niet aan de evolutie van de tijd en krijgt een nieuwe bestemming toegewezen. Op de plaats waar zich voorheen de kille bevond werd reeds een diepe geul gegraven die aanvankelijk 5 m en verder 20 m breed is om uit te monden in een reusachtige wachtkamer met een breedte van 40 m. Aldaar zal binnenkort een pompgemaal opgericht worden dat het afvoerwater uit twee richtingen met een enorme capaciteit zal overpompen op het steeds hoger liggend zandniveau van de Durmebedding. De Lokerenbeek, waarvan het water komt van de grondgebieden Overmere, Lokeren en Zele, was reeds vroeger verbreed en voorzien van betonnen versterking der hellingen zodat ongeveer 2450 ha vruchtbare landbouwgronden werden gesaneerd.

Op het grondgebied Hamme, Waasmunster, St.-Anna en Zele werd onlangs een nieuwe afvoerbeek gegraven en versterkt met hetzelfde doel als de Lokerenbeek. Deze beide beken vloeien samen in de enorme wachtkamer, zodat na het in werking stellen van het pompstation ongeveer 5000 ha landbouwgronden zullen gesaneerd zijn in de Durmestreek.

E. Q.

De huidige Dr. Armand Rubbensstraat

Nieuw torenuurwerk

Bij de „Worp van de Gouden Kloddezak” uit de Zeelse toren, wisten de Zelenaars gedurende de Feestmarkt niet hoe laat het was... Inderdaad de vier uurwerkplaten en de schijf van het astronomisch uurwerk waren sinds enige tijd verwijderd om totaal opgefrist te worden. Daarbij werd het raderwerk grondig vernieuwd.

De moederklok in de sacristie regelt nu automatisch de torenklok waarvan de klokslag enigszins versneld is. Sinds begin september 1969 is de herstelling van het torenuurwerk voltooid en kan men opnieuw van de blinkende wijzerplaten het juiste uur aflezen.

Herinneren we er aan dat rond 1895 het uurwerk en tevens het astronomisch uurwerk geplaatst en jarenlang onderhouden werd door wijlen Germain Hertecant, vader van Mej. Marie en Eveline Hertecant. De vier wijzerplaten had hij zelf vervaardigd en met bladgoud verguld.

Verlichting van de kerk

Iedere Zelenaar is fier op zijn toren, het „pronckstuk van den Lande van Dendermonde”. De St.-Ludgerustoren in Barokstijl opgetrokken, met zijn specifieke lantaarn en peervormige spits, is een produkt van onze voorouders waarover we werkelijk fier mogen zijn.

In de Gemeenteraadszitting van 21 augustus 1969 werd het plan van het Schepenkollege goedgekeurd om onze monumentale toren en de barokgevel van de kerk te verlichten. Op kerstavond was een eerste fase afgewerkt terwijl na nieuwjaar de volledige lichtinstallatie voltooid werd.

Intussen is onze geklasseerde toren door enkele schijnwerpers in volle licht geplaatst en wie Zele bij avond nadert, voelt zich aangetrokken tot deze trouwe wachter.

Door de verlichting van de kerk is Zele terug een stukje aantrekkelijker geworden, rijker aan initiatief en waardering voor de bouwkunst van onze voorouders op eigen bodem.

Onder de slopershamer

De versmalling of de flessenhals in de Dr. Arm. Rubbensstraat — tot in 1933 de Plezantstraat en voorheen de Plaisantstraat genoemd — zal weldra tot het verleden behoren. Voorbij „De Kroon” dient een hele rij huizen te verdwijnen om de inrit te verbreden. Met de afbraakwerken werd in 1968 een aanvang genomen terwijl nu reeds een paar stevige gebouwen op de nieuwe rooilijn zijn opgericht.

De zeelse toren zal niet meer tussen de enge rij huizen gefotografeerd worden. En wie herinnert zich nog de herberg-afspanning „De Groote Kroon” die met een brede, lage gevel op de zgn. Kattenbriel... de inrit nog smaller maakte?

Ook het uitzicht van de hoek Langestraat-Kamershoekwegel-Kouter is fel veranderd. De breder wordende inrit van de Langestraat en het slopen van de typische oude huisjes zal ongetwijfeld ten goede komen aan het verkeer.

E. Q.

STRATEN EN STRAATNAMEN

Niet alleen het uitzicht van onze gemeente ondergaat een gevoelige wijziging inzake het voeren van een vooruitstrevende wegenpolitiek, ook de bordjes van talrijke straatnamen zijn veranderd. Geleidelijk moeten we vertrouwd geraken met de nieuwe of gewijzigde benamingen zowel wat de talrijke zijstraten op de wijken betreft als deze in het centrum van Zele.

Het vinden van gepaste namen is ongetwijfeld een moeilijk probleem. De keuze moet voldoen aan talrijke eisen : dààr waar het mogelijk is moeten de plaatselijke folklore, de oude ambachten en nijverheid en de eminente figuren in ere worden gehouden; het moeten liefst korte benamingen zijn zonder veel spellingsmoeilijkheden en tenslotte mag er geen aanleiding bestaan om vewarring te stichten met reeds bestaande benamingen.

In de zittingen van de Gemeenteraad, respectievelijk van 13 september 1967 en van 12 maart 1970, werden twee reeksen wijzigingen door het Schepenkollege voorgelegd en goedgekeurd welke wij hierna behandelen en situeren.

In het vooruitzicht dat weldra een overzichtelijke kaart een duidelijk beeld zal geven van al deze wijzigingen, stellen wij voor een ingebeeld tochtje te maken door de gemeente en te starten vanuit het noorden.

De *Lokerenbaan* die vroeger eindigde aan het kasteel van de Hoek loopt thans door tot aan de grens met Lokeren (Lokerenbeek). Aan het kabiën begint de lange, kronkelende *Hoekstraat*, voorbij de vroegere kaaimuur, het zgn. „Kouterken” tot aan de Donkerputstraat aan de Durme.

De thans verharde weg die begint aan „t Pijphuis” welke de nieuwe Staatsbaan kruist in de richting van het kasteel, luistert naar de passende naam van *Kasteelstraat*. In *Durmen* werd de

rondlopende nummering van de woningen vervangen. De benaming Durmen wordt alleen gegeven aan de verlenging van de Durmenbaan en gaat tot aan de grens met Hamme. De drie zijstraten kregen volgende namen : eerste straat links de *Schoolstraat* (voorheen 't Kapellestraatje genoemd), de tweede noemt de *Donkerputstraat* en gaat tot aan de Durme. De straat rechts voorbij de kerk geeft verbinding met Langevelde en kreeg de officiële benaming van *A. Van Der Moerenstraat*, genoemd naar de stichter van kerk en school, de Durmenaar Kanunnik Adolf Van Der Moeren (1836-1913).

Via Langevelde bereiken we Huivelde langs de *Bakkerstraat*, of de eerste straat links voorbij de overweg; ook in Huivelde-Hansevelde hebben de zijstraten hun officiële benaming gekregen : de *Neereindestraat*, welke aan de halte de spoorweg kruist, de *Buffelstraat* is de tweede straat rechts en tenslotte even verder de *Hermietstraat*.

In het zuiden van de gemeente zijn er heel wat veranderingen vooral in de omgeving van de wijken Avermaat, Veldeken en Dijk. De benaming *Veldeken* wordt gegeven aan de lange, rechte baan vertrekkend vanaf de Oude Kouterdreef tot aan de Dendermondebaan. De weg van Veldeken naar de Grote Dijk noemt voortaan de *Kalvariestraat* echter tot aan de kalvarieberg van de Grote Dijk. Het gedeelte vanaf de Kalvarieberg tot aan „Het Schipken” is de *Heirbaan*. De *Dijkstraat* is zeer lang en wordt voorbehouden aan de weg gaande vanaf St.-Antonius (de grens met Grembergen) tot aan de Kleine Dijk, alleen echter voor de rijweg die naast de Schelde loopt. Een gelukkige keuze is zeker de *Pieter Gorusstraat* (zeelse schilder 1881-1941) die voorbehouden wordt aan het gedeelte van de oude staatsbaan vanaf de Dendermondebaan tot aan de Dijkstraat.

De benaming *Avermaat* is de rechte baan vanaf Meerskant, voorbij de kerk van Avermaat tot aan de Kalvariestraat. De baan die loopt vanaf Veldeken over het kruispunt te Avermaat naar de Scheldedijk (Kleine Dijk) noemt men de *Scheldestraat*. Op Meerskant leidt nog een weg naar Berlare, over de vaart heen en dit wordt dan de *Vaartstraat*. De benaming *Meerskant* geldt alleen voor de betonbaan vanaf Kamershoek tot Avermaat. De *Rijken-*

hoek daarentegen is de straat vanaf Meerskant in de richting van het zgn. Groenstraatje (naar de Gentse Steenweg).

Keren we nog even terug naar de *Veldekenstraat*. Waar deze voorheen halfweg van naam veranderde, zal zij nu doorlopen tot aan het café I. Pletinck (Veldeken). Ook de *Langestraat* wordt nóg langer want zij zal voortaan doorlopen tot aan het café L. De Meyer (Veldeken). De straat die deze beide wegen verbindt ter hoogte van de p.v.b.a. Nido krijgt de naam van *Kortestraat*.

Langs *Kamershoek* — enkel nog het gedeelte vanaf de grens met Berlare tot aan de Bareel op de Gentse Steenweg — bereiken we de Heikant, in de westelijke sektor. Ook hier gevoelige wijzigingen wat de nummering en de straatnamen betreft. De benaming *Heikant* is alleen geldig voor de hoofdweg t.t.z. vanaf de Bareel tot aan het einde ervan.

De eerste straat rechts is de *Kouterbosstraat* — origineel voor zijn omgeving — of de nieuw aangelegde baan die de Gentse Steenweg verbindt. Even verder hebben we de *Eekstraat*, voorheen een veldweg, die in de Wezepoelstraat uitkomt aan de kapel van St.-Rochus. De derde straat rechts, de *Hoogstraat*, leidt naar de Bosstraat. De betonweg tussen Heikant en Wezepoel noemt voortaan de *Bosstraat*. Tenslotte heeft de *Sportstraat* zijn naam ontleend aan het voetbalterrein van FC Heikant dat in dit straatje gelegen is.

Terugkerend vanaf de Bareel, richting Heikant, hebben we de straat tegenover de Eekstraat die naar de Bookhamers leidt en die de naam kreeg van *Bookhamersstraat*. De tweede straat links tegenover de kerk, is momenteel nog naamloos. Daarentegen behoudt de *Molenstraat* (destijds de straat naar de molen van de familie Laureys) zijn vroegere benaming. Deze leidt verder over het grondgebied Overmere naar de provinciale baan Gent-Zele. De vierde straat links behield ook haar bestaande benaming nl. *Biesbochtstraat* en leidt eveneens naar Overmere.

Keren we even terug langs de Bosstraat dan hebben we voor de richting Lokeren-Everslaar en de E3-brug, de eerste straat links die luistert naar de mooie naam *Vlietstraat*. Even verder een tweede zijstraat links, de *Gaverstraat*, zó genoemd omdat zij leidt naar de Gavers.

Op de Gentse Steenweg, aan het benzinstation Chevron, was er voorheen een verbinding met de Oude Heirweg, gekend als het Groenstraatje en nu herdoopt onder de benaming *Groenlaan*. Aldaar zullen 36 woningen tot stand komen. De Kouterbosstraat — reeds hierboven vermeld en voorheen een lange veldweg tussen uitgestrekte vlasvelden — is eveneens uitgegroeid tot een rustige straat alwaar veel bouwgelegenheid voorhanden is.

In het centrum van de gemeente is er ook heel wat veranderd. De voormalige Molenwegel (de wegel naar de molen !) kan spijtig genoeg geen Molenstraat worden om geen verwarring te stichten met de gelijknamige straat in de Heikant. De straat werd herdoopt onder de benaming *J. Billartstraat*, naar de onlangs heilig verklaarde Moeder Julie Billart, stichteres van de Zusters van O.L.Vrouw van Namen en van het Kapelhof.

Een rondgaande nummering bestond eveneens nog in het Centrum. Aldaar werd de knoop doorgehakt en kreeg de straat vanaf het Centrum naar de Langemuntstraat de naam van *Poststraat*. De straat vanaf de Muziekhandel De Vriendt naar de Dreef luistert naar de naam *Minister Rubbenslaan*, naar de in 1938 overleden zeelse Staatsman Edmond Rubbens (1894-1938).

In de Tuinwijk — met zijn gelukkig gekozen straatbenamingen van bomen : Beuken-, Dennen, Acacia- en Eikenlaan — werd nog een straat toegevoegd nl. de *Cederlaan*, rechtover het einde van de Beukenlaan of het tweede gedeelte van de oorspronkelijk niet-verharde *Ravestraat*. Deze laatste straat begint aan de kapel van St.-Rochus in de Elststraat en eindigt nu aan de Eikenlaan. Het domein tussen de Acacia- en de Eikenlaan, waarop de zestien huisjes voor ouden van dagen gelegen zijn, heet het *Wilgenhof*.

Tussen de Hammeseweg en de Rinkhoutwegel bevindt zich het zgn. „Straatje van ene man”. Wegens uitgevoerde onteigeningen is dit nu een volwaardige straat geworden welke de naam kreeg van *Eindeken*, dit om de folklore te bewaren.

Nog heel wat wijzigingen drongen zich op betreffende de benamingen die eindigen op -wegel. Zo werden Moerwegel en Magdalenawegel respectievelijk *Moerstraat* en *Magdalenastraat*, terwijl de Padwegel de *Padweg* wordt.

Er zijn nog wijzigingen op til die na rijp overleg een gunstiger oplossing kunnen krijgen. Zo denken we aan de Rinkhoutwegel, de Kamershoekwegel, de Kouterwegel, de Vliegenwegel, de Meerskantwegel e.a.

E. Q.

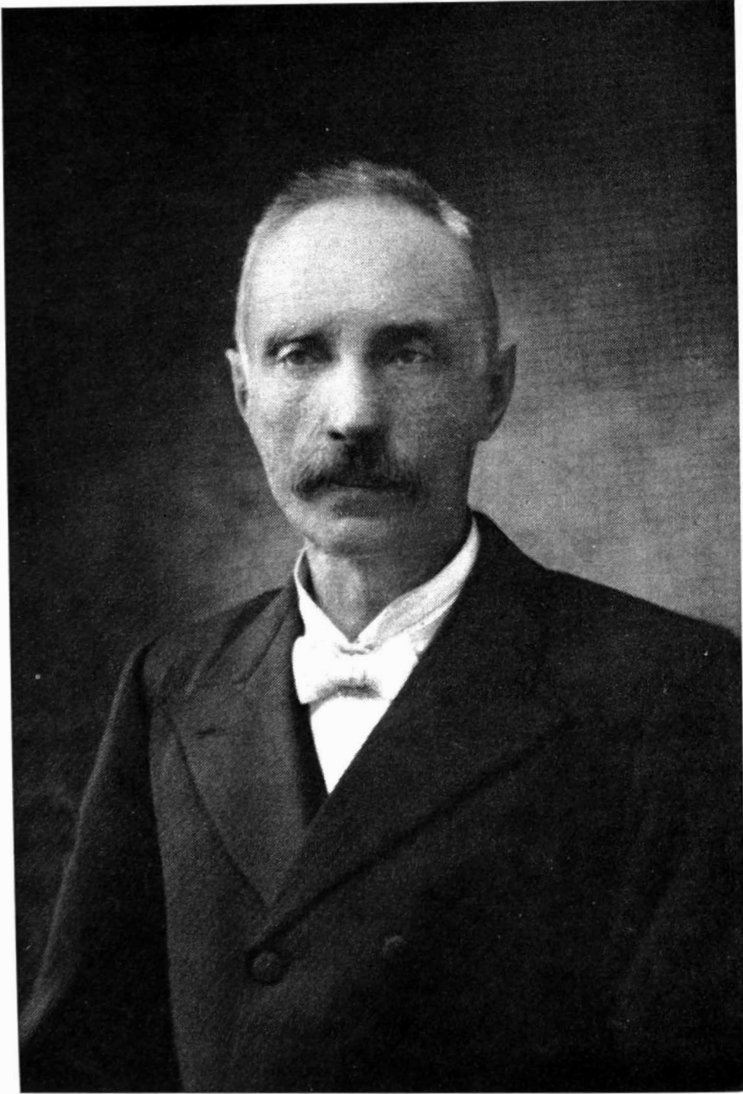
INDUSTRIEZONE „STATION”

Ten noorden van de nieuwe omleidingsbaan zijn volgende bedrijven gevestigd, waarvan sommige nog in aanbouw :

- BEAUTY-TRICOT N.V. : breigoedweverij.
- N.V. SILOSCO : vervaardigen van silo's.
- E.B.E.S. : opslagplaats van elektrisch materiaal.
- ARBEIDERSPERS - D.A.P. : depot en verzendingsdienst.
- EUROP-VERVERIJEN : verven van produkten.
- ELBEKO P.V.B.A. : systeembouw, gepref. woningen.
- BAERT : betonprodukten.
- N.V. SYNCOLAS : nijverheidsartikelen in polyester en glasvezelweverij.
- DE CUYPER : drukkerij, offset-rotatie.
- VAN DEN BERGH : mechanografisch drukwerk, ponskaarten.
- DEKO : uitrusting caravans, kampeermateriaal.
- ZENITH : rubberbewerking.
- DEXTER (onderafd. Wolfers) : rechtlijnige kogellagers o.a. voor project „Concorde”.
- FARINOS : reeds lang gevestigd.

Ten zuiden van de omleidingsbaan wordt weldra een aanvang genomen met de oprichting van :

- N.V. PEARL PLASTICS : schuimpolystirene.
- N.V. FIBRILO : gefibroleerd polypropilene.
- P.V.B.A. ZEELSE HOUTHANDEL : reeds lang gevestigd.

Honoré Theofiel Staes

ZELE EN ZIJN PROMINENTEN

HONORE THEOFIEL STAES

Het bestuur van de Heem- en Oudheidkundige Kring besloot bij elk verschijnen van het jaarboek over enkele vooraanstaande Zelenaars, een korte levensschets te publiceren. Daarin wordt belicht de manier waarop ze zich voor onze gemeente verdienstelijk hebben gemaakt of in de belangstelling zijn gekomen.

Aangezien onze Kring dit jaar het boek van Honoré, Theophiel Staes, *Schets eener geschiedenis van de Gemeente Zele*, heeft heruitgegeven werd besloten deze schrijver als eerste van de reeks te bespreken.

Honoré, Theophiel Staes is geboren te Reninghelst, een west-vlaamse gemeente, op 14 augustus 1857 en overleed te Zele op 19 juli 1923.

Over Hendrik Conscience wordt gezegd dat hij zijn volk leerde lezen. Welnu wat Conscience voor gans Vlaanderen was is Honoré Staes voor Zele en omliggende geweest.

Hij vestigde zich te Zele in 1878 als kleermakersgast. Dank zij een onvermoeibare werkkraft en zijn liefde voor de studie werd hij hulponderwijzer en vervolgens, in 1892, gediplomeerd onderwijzer in het katholiek aangenomen onderwijs van onze gemeente, een ambt dat hij tot in 1917 heeft uitgeoefend, waarna hij een welverdiende rust genoot.

Staes was een geboren verteller en schrijver. Zowel in de dag- als in de zondagschool wist hij de zeelse jeugd te boeien door zijn ongeëvenaard vertellerstalent.

Als schrijver debuteerde hij in 1883 met *Schets eener geschiedenis van de Gemeente Zele*, een boek dat in Zele het meest gelezen en herlezen blijkt te zijn, dat nergens nog te koop was en daarom

op initiatief van de Kring terug voor het zeelse volk beschikbaar is gesteld. Nadien verschenen nog van zijn hand 28 historische en romantische verhalen, waarvan enkele werken zelfs meerdere herdrukken hebben gekend.

In het boek *Zelee en zijn geschiedenis*, door Frans Michem lezen we :

Op parochiaal plan maakte „Mijnheer Honoré” zich zeer verdienstelijk als meester in de zondagschool en als actief bestuurslid van het plaatselijk Davidsfonds, o.a.m. als voorzitter (1891-1901) van de destijds zo bloeiende „Letterkundige afdeling van het zeelse Davidsfonds” en als onvermoeibaar factotum in „het sekretariaat van de arme”, dat zich gelastte met gratis opstellen en schrijven van brieven en verzoekschriften van ongeletterde lieden. Bovendien was hij dorps- en gelegenheidsdichter.

Zijn onuitputtelijke en belangloze toewijding voor de wezen werd door alle parochianen bewonderd en verwierf hem de titel „Vader en trooster der wezen”.

In de *Gazet van Zelee* verscheen op zaterdag 17 juli 1948 een belangrijke bijdrage. Wij kunnen hierin lezen :

Op 29 juli 1923 overleed alhier, in stichtende gevoelens van godsvrucht en kristelijke gelatenheid : Mijnheer Honoré Théopliel Staes, echtgenoot van Mevrouw Maria Victoria Westelinck.

Deze door en door katholieke man was één onzer zeldzame zeelse letterkundigen. Te dezer gelegenheid willen wij de schrijver van ongeveer 30 boekwerken nader doen kennen, inzonderheid bij dezen die het geluk niet gehad hebben hem persoonlijk te kennen.

Geboren te Reninghelst, een kleine westvlaamse gemeente, op 14 augustus 1857, maar van zijn prilste jeugd in Zelee opgevoed, had hij zijn eerste onderricht en zijn latere verworvene kennissen aan zijn onvermoeibare zelfwerkzaamheid te danken.

Na het afkondigen der ongelukswet van 1879 was hij, op aanraden van invloedrijke personen, in het katholiek onderwijs getreden en had vervolgens zijn lange loopbaan in het aangenomen onderwijs te Zelee doorgebracht tot in 1917, tijdstip waarop hij in welverdiende rust ging. Hij verwierf zijn onderwijzersdiploma in 1892.

Mijnheer Honoré — zo noemde hem eerbiedig al wie hem kende — was een voorbeeldig man, eenvoudig en oprecht. Zijn heilige bediening bij de

schooljeugd was altijd een overvloedig uitdelen van wijze lessen en zalige vermaningen; het woord dat hij sprak en schreef was voedsel voor de ziel, en 't was hem tot een levensdoel geworden: aan anderen dienst te bewijzen, en aan armen en wezen het liefst en het meest.

Buiten de school, met haar wel en wee, buiten de Zondagsschool (waarvan hij gedurende 49 jaar Meester was) en tal van andere werken van godsdienstige aard, wijdde hij zijn vrije tijd aan 't schrijven van gezonde volkslektuur.

Veel heeft hij geschreven en altijd heeft hij getracht ons volk op de baan van het waar kristen-zijn te houden, nimmer ontviel zijn pen een kwetsend woord voor zieldodende toestanden.

In zijn werken is hij misschien de machtige uitbeelder van 't landleven niet, noch de weergaloze natuurschilder, noch de scherpziende kunstenaar; doch hij is de gemoedelijke verteller, hij is een volksschrijver in de ware zin van het woord, die mocht getuigen: „Nooit heb ik door mijn talrijke schriften iemand geërgerd, iemand doen blozen”.

Honoré Staes was niet alleen een vruchtbare prozaschrijver, maar tevens een dichter. Honderden gelegenheidsgedichten werden door hem gedicht. In vele huizen van Zele treft men nog lieve gedichten aan, door hem gemaakt ter gelegenheid van overlijden, huwelijk, jubileum of andere omstandigheden uit het werkelijk leven.

Wat zijn verdiensten in ons ogen deden stijgen, was zijn grote nederigheid; thans weten wij te waarderen wat al goeds hij gedaan heeft voor het vlaamse volk in het algemeen en voor het zeelse volk in het bijzonder.

Op zijn sterfbed mocht hij in waarheid zeggen: Ik heb de goede strijd gestreden, mijn levenstaak vervuld...

ZIJN WERKEN

Hierna geven wij volgens jaartal van verschijnen de volledige lijst der werken op, die in boekvorm door Honoré Staes werden geschreven en uitgegeven :

Schets eener Geschiedenis van Zele.
De Soldaten van Christus.
Een Duivelsch Huwelijk.
De Plaag der Werklieden.
Verstooten Geluk.
Wat een Werkman lijden kan.
De Geesel onzer Dagen.
De Zoon van den Voddenman.
Sint Martensavond.
De Bestedeling.
Zeemansbloed.
De Wedergevonden Zoon.
Een Edel Werkmanskind.
Door zijn Kind gered.
De vergulde Afgod.
Onder het Mes.
De Lotgevallen van Paulus Wuytack.
Droevige Dagen.
Jan Praet en zijne Bende.
Estote Fortes in Bello !
De Martelaars van Oudenaerde.
Vrede in God.
25 Maanden op de Pijnbank.
Gods Zegen.
De Goede Graaf.
Voor 't Vaderland.
Voor God.
Wat het Groot Lot meebracht.
Terug van den Dwaalweg.

Hieronder laten we een der gelegenheidsgedichten volgen van Honoré
Staes :

GELUKWENSCH

*Aan den E. H. Van Impe,
rustend priester, Gysegem*

Laurent Van Impe was een held,
Die, spijs Napoleons geweld,
Zich priester toonde zonder schroom,
Die held van Wezel was uw oom.
Toen 't diepbedroefde vaderland
Gekluisterd was door Duitsche hand,
Hebt Gij ook waren moed getoond
En 't Staatsbestuur heeft U geloond.
Een loon dat de aard niet geven kan,
Ontvangt Gij later, ed'le man
In 't Rijk van eeuwige vreugde en pracht,
Alwaar uw oom Laurent U wacht.

O. V. M.

OVER DE STICHTING VAN ONDERLINGE BIJSTANDEN

1872-1894 ARMOEJAREN

Naar de kroniekschrijvers ons verkondigen over de periode 1872-1894, is er armoede in Vlaanderen. Vooral Zele en Hamme worden de armste streken van Vlaanderen genoemd.

In 1872 is Cesar Meeus pas burgemeester geworden.

In de gemeenteraad zetelen uitsluitend bourgeois. J. B. Tijtgad, de vrederechter, Frans Nelis, J. B. Van der Moeren, geneesheer, Eugene Burm, Eduard Burm, allen personen met groot aanzien, door het volk gekend als de „rijke mensen”. Families als De Smedt, Burm en Schickx geven de toon aan, zijn machtig en katholiek.

Frans Van Hemelrijck bestuurt de vrije jongensschool van het Kapellestraatje en Désiré Van Buynder is de toegewijde bestuurder van de gemeentelijke jongensschool. Germain Hertecant drijft een befaamde juwelierszaak op het Dorp en Désiré De Loose, die bij hem werkzaam is, onderhoudt het torenuurwerk. Dagelijks draaien de molenwieken van Jozef Van Lierde op de Zandberg. In die jaren schrijft de vrome onderwijzer Honoré Staes zijn boeken, *De Martelaars van Oudenaarde*, *De Geschiedenis van Zele...*

In het land zijn de katholieke konservatieven aan het bewind. Koning Leopold II regeert, heeft voortdurend moeilijkheden met hevige en rumoerige twisten tussen de katholieken en de klerus aan de ene kant en de liberalen en antiklerikalen aan de andere. De godsdienst wordt bij die politiek betrokken. Een klimaat van strijd heerst overal in Vlaanderen en ook te Zele. Hier bestaat

geen gevestigde liberale partij. Iedereen is kristelijk. Enkele voor-
aanstaanden in de gemeente zijn vrijheidslievend maar toch kriste-
lijk. De katholieke konservatieven en de liberale katholieken be-
strijden elkaar de ereposten in de gemeente. De schooloorlog
breekt uit in 1879. De liberalen aan het bewind te Brussel, hebben
enkele verregaande wetten gestemd o.a. alleen gemeentescholen en
rijksmiddelbare scholen worden erkend en gesubsidieerd.

Pastoor Marquenie is een doordrijvend priester (1875-1888).
Hij verzet hemel en aarde om katholieke scholen op te richten en
het katholiek onderwijs te redden. Hij gelukt erin ook dank zij
de steun van begoede families (Julia Schickx). In 1876 bouwt
hij de bewaarschool achter de kerk, van 1879 tot 1881 komen
scholen in de Kapellestraat, in Huivelde, in de Heikant en in
Meerskant tot stand. De rusteloze aktiviteit en strijd lust van deze
ondernemende priester jagen de voor- en tegenstanders in het
harnas.

In 1892 laat de gemeente de Drieputtenstraat aanleggen en
bestraten door gemeenteraadslid Eugeen Burm.

In 1892 loopt de eerste tram door Zele.

Het is donker in de karig verlichte hoofdstraten. De zijstraten
zijn helemaal niet verlicht. Er is nog geen elektrische verlichting,
alleen een povere petroleum lamp in de lantaarn. Voetpaden zijn
er niet. In de arbeidershuisjes wordt verteld over de spookachtige
„kludde”; over de bende van Jan Praet lopen schrikwekkende
verhalen rond. De mensen zijn braaf, bidden veel, iedereen houdt
zijn Pasen, zegt de pastoor.

Aan de inwendige strijd van de notabelen der gemeente onder-
ling, die zich afspeelt in het frans in de salons van de herenhuizen,
en aan de weerstand van de geestelijken voor hun katholieke
scholen, neemt de kleine man geen deel. Hij is arm, heeft een
groot gezin, 50 % zijn ongeletterd. Op de ouderdom van 10-11 jaar
worden de kinderen in de fabriek gestopt of thuis aan 't werk
gezet. Openbare onderstand of private liefdadigheid is de enige
toevlucht voor doodarme mensen die bij ziekte of tegenslagen in
de diepste ellende verkeren. De wijken 't Eindeke en de kleine
Kouter zijn gekend als de buurten waar de grootste en de meeste

sukkelaars huizen in kleine, donkere krotwoningen. De „kloddezakken” hebben het niet goed in die tijden.

De burgeoisij bestuurt. Zij leeft afzijdig en op afstand van de massa.

De middenstandsklasse heeft geen medezeggenschap in het bestuur van de gemeente. Zij ondergaat lijdzaam wat door de rijken wordt opgelegd en uitgevoerd. De zaken gaan slecht vooral door de geringe koopkracht van de bevolking.

De werkende klasse is arm en onderworpen aan de werkgevers. De man werkt 12 tot 14 uur per dag, hij is aan de ruwe kant, verteert een aanzienlijk deel van het loon in de herbergen. Velen zijn verstokte dronkaards. De vrouw zorgt voor een overgroot kroost. Gezinnen van 16 tot 20 kinderen en meer zijn heel gewoon. De drankzucht van de man maakt het leven van menig gezin tot een hel.

Het groot aantal herbergen illustreert hoezeer Rubbens' Jenever en de Zeelse Oude worden gegeerd. In het Centrum van Zele alleen (Dorp, Kouter, Zandberg) zijn er :

75 herbergen in 1880

132 herbergen in 1900

227 herbergen in 1913

Er zijn nog andere kapellekes, zegt Honoré Staes, zeventien !

De werkgelegenheid is de laatste 30 jaar sterk achteruit gelopen, ook het bevolkingscijfer is merkelijk gedaald !

In die jaren bestonden o.m. :

de jeneverstokerij van Charles Rubbens - 3 werklieden

de spinnerij Camille Burm, Van Hese & Co (later Gallet & Co)

zes graanwindmolens - 19 werklieden

de spinnerij Caesens-De Smet-Haegens (1868)

de weverij Goossens Gebroeders

de chicoreefabriek B. De Smedt-Roels

de roetsmelterij Henri Nelis (Langemunt)

het vlasbedrijf Van Cauteren-De Moerlooze (1880)

de weverij Victor Caesens (later Usines J. Caesens)

de weverij „La Zeloise” (Gustaaf Haegens en Zonen)

tientallen thuiswevers op handgetouwen

9 brouwerijen
 6 olieslagerijen
 4 touwslagerijen
 76 vlasbewerkeren
 45 kempbewerkeren
 1 haarsnijderij Gustaaf De Mets-De Loose
 1 slossenfabriek Barras
 de weverij van Philemond Coppieters

De Zelenaars vermaken zich op velerlei wijzen en zingen gaarne. Bij het handboogschieten in de St.-Sebastiaansgilde zijn de welstellende burgers op hun best, met hoge hoeden, lange pieten. De muziekmaatschappijen de harmonie Ste-Cecilia (1833) en de volksfanfare De Leerzuchtige Broeders (1848) zorgen voor het opluisteren van de openbare feestelijkheden en de processies, ze bezoeken de wijkkermissen. Clemens Ide, de voorzitter van de fanfare, laat zijn muzikanten en ereleden zingen bij uitstappen. Gustaaf De Mets maakt op iedere stapmars de woorden, die steeds een sociale en vooruitstrevende inslag hebben. Er zijn veel zangmaatschappijen in die jaren o.a. op de Zandberg de „Verenigde Zangers” (1860). Opvallend is dat men voor het eerst het woord „verenigd” ontmoet. In feite zingt men overal, in ieder gezelschap, bij iedere gelegenheid. De beide muziekmaatschappijen doen eveneens aan toneel met kluchten als „Hotsebotse” en „99 beesten en een boer” van H. Van Peene, die het volk uitbundig doen lachen. De toneelgroep Roze Kate voert drama’s op als „De Twee Wezen”, „Beroemd Proces”, „De Gebroeders De Graeve”, draken die de toeschouwers doen huilen met tuiten. Verder brengen de aloude volksspelen als bol- en kegelspel, vogelpik, holbak, blaaspijpschieten, masklimmen, zaklopen, ringsteken, duivenspel, kaatsen, bolleketten, en vooral kaarten het luidruchtig vermaak en de grote ontspanning op zondag.

Het is in 1885 dat de eerste oproerige en bloedige werkstaking plaats heeft te Gent. Het sociaal bewustzijn van de werkende klasse is doorgebroken in ons land. Als een lopend vuur verspreidt de beweging zich over gans Vlaanderen en schudt ook te Zele de werkende massa wakker.

In 1894 verschijnt de wet op het meervoudig stemrecht.

De arbeiders krijgen meer kansen tot inspraak in de openbare besturen, ze zoeken naar verbetering van hun erbarmelijke sociale toestand. Nu begint de gigantische en langdurige strijd voor een beter bestaan. Te Zele blijken de werkmensen zo onmondig en onbekwaam dat ze zich door „bijzonderen” laten leiden.

Het eerste wat te Zele tot stand komt is de oprichting van een onderlinge bijstand en daarmee begint ook de eigenlijke geschiedenis van de Maatschappij van Onderlinge Bijstand „Help U Zelve” en „St.-Jozefsgilde”.

IN DE MAAND DECEMBER 1890

Blijkbaar bekommerd over de gewelddadige omvang die de sociale omwenteling aanneemt, wordt van hogerhand (Provinciebestuur) een oproep gericht aan de zeelse arbeidende bevolking om te vergaderen en over te gaan tot de stichting van een maatschappij van onderlinge bijstand.

De vergadering heeft plaats in de raadszaal van het oud gemeentehuis in de maand december van het jaar 1890. Het opzet was aanvankelijk één neutrale bond op te richten.

De heer Clemens Ide spreekt een veertigtal opgekomen belangstellenden toe. Deze mensen zijn meteen geestdriftig akkoord en besluiten een voorlopig bestuur te kiezen onder de aanwezigen.

Komen uit de bus :

- Henri Nelis, apotheker, voorzitter, 41 stemmen
- Edmond De Cleene, advocaat, 41 st., ondervoorzitter
- Hypoliet De Smet, bijzondere, 41 st., ondervoorzitter
- Clemens Ide, handelaar in hoeden en klakken, voorzitter der volksfanfare, 40 st., sekretaris
- Gustaaf Haegens, fabrikant, 1 st., als ondervoorzitter
- Frans Van Hemelrijck, schoolbestuurder, 1 st., als sekretaris

Deze uitslag wordt onmiddellijk hardnekkig aangevallen door de heren René Burm, voorzitter Harmonie, en Raymond De Smet, handelaar. Deze katholieken weigeren het bestuurslidmaatschap van advocaat De Cleene en Clemens Ide te aanvaarden omdat „hun principies over vrijheid volledig tegenstrijdig zijn” schrijft verslaggever Jozef Ide. Zij trekken zich terug, een aantal aan-

hangers gaan met hen mee. De vergadering gaat uiteen in de grootste verwarring en in hoogoplopende twisten. De basis van een blijvende strijd tussen twee kampen wordt op dit historisch moment vastgelegd.

Maanden later gaat de geestelijkheid er zich mee bemoeien. De belanghebbenden worden bewerkt en een onderlinge bijstand wordt in 't leven geroepen maar dan ondergebracht in het lokaal van de katholieke partij en het „Davidsfonds” en onder een eenzijdig bestuur. In 1892 wordt uit dit midden het „St.-Jozefsgilde” geboren en officieel gesticht.

DE STICHTING VAN „HELP U ZELVE”

Drie jaar na de woelige vergadering in het Gemeentehuis, op 6 januari 1894 vergaderen in het geheim, ten huize van Cesar Van Cauteren, een thuiswever, enige vrijzinnige mensen om te trachten een onderlinge bijstand te stichten, bestuurd door werklieden zelf. Op deze geheime bespreking zijn aanwezig : Cesar Van Cauteren, Alfons De Ridder, Philofoon Jacobs, Karel Heirman, Gustaaf Verhespen, Theo Van Kerckhove, Hubert Willocqué en Frans Revets, allen arbeiders en stieldoeners.

Dit moedig groepje Zelenaars verkiezen op diezelfde bijeenkomst het volgende voorlopig bestuur :

Cesar Van Cauteren
Alfons De Ridder
Karel Heirman

Dit drietal verspreidt een algemene uitnodiging onder de bevolking om op 20 januari 1894, in de zaal bij Hubert Willocqué, te vergaderen en over te gaan tot de inschrijving van leden nodig tot het oprichten van een vrije en onafhankelijke onderlinge bijstand.

Er is grote beroering in de gemeente. De voor- en tegenstanders zitten elkaar in 't haar. Op straat, in de werkhuizen, in de herbergen, door rijk en arm wordt erover geredetwist. De tegenpartij vooral is zeer bedrijvig en strijdt met alle middelen tegen het voorgenomen besluit.

Op 20 januari 1894 om 4.30 uur gaan de deuren open van de zaal Willocqué. De inrichters zijn tevreden. Ze zijn aangenaam verrast over de talrijke opkomst. De belangstelling is geweldig. Niet alleen arbeiders zijn er, ook middenstanders en fabrikanten zijn aanwezig !

Cesar Van Cauteren spreekt het eerst tot de massa. Hij dankt voor de welwillende opkomst, hij is buitengewoon tevreden. Hij wijdt uit over het doel en het nut van de bond. Hij spoort gans bijzonder de onverschilligen aan „om mee de weg naar de sociale vooruitgang op te gaan”.

Gustaaf De Mets neemt daarna het woord over. Hij richt zich als vrijheidslievende burger tot de luisterende werkman. Hij noemt zich hun vriend en spreekt hen aan als „broeder”. „Weest allen broeders, bemint uw evennaaste zoals uw eigen kind, ondersteunt uw makker in nood, weest vooruitstrevend, de onderlinge bijstand is een noodzaak voor uw ontvoogding en onafhankelijkheid.” Lange hoera's en daverend handgeklap voor deze goedgehartige man, die zich het lot van de kleine man ter harte trekt.

De inschrijvingen beginnen onmiddellijk. Er zijn tachtig ingeschrevenen als de aanwezige fabrikant Gustaaf Haegens recht veert en krachtig uitvalt tegen de oprichting van een onderlinge bijstand. Hij wil niet dat zijn werklieden bij de maatschappij aansluiten. Hij ziet er een revolutionaire vereniging in. De meeste werklieden zijn opgeschrikt. Zij vrezen vooral hun werk te verliezen en trekken meteen hun inschrijving weer terug. (De geschiedenis verhaalt dat deze heer vele jaren later zijn zienswijze zal veranderen.)

Uiteindelijk blijft het aantal ingeschreven leden :

VIJF EN DERTIG

Het is maar een mager begin, maar de kogel is door de kerk, de maatschappij beschouwt zich als gesticht en de werking begint onmiddellijk.

Een voorlopig reglement wordt bekend gemaakt. De eerste weken zal een bijdrage van 10 centiemen geïnd worden. Op de eerste zondag van iedere maand, vanaf februari 1894, wordt de bijdrage geïnd.

De eerste bestuursraad

Op de Algemene Vergadering van maart 1894 wordt de eerste bestuursraad verkozen :

Voorzitter : Cesar Van Cauteren
Ondervoorzitter : Frans Van Kerckhove
Sekretaris : Gustaaf Stevens
Schatbewaarder : Hubert Willocqué
Raadsleden : L. Cornelis
 J. Everaert
 A. D'Hollander

Op de Algemene Vergadering van 15 oktober van ditzelfde jaar worden dan twee ontslagnemende bestuursleden, G. Stevens en L. Cornelis, vervangen door :

Sekretaris : Alfons De Ridder
Raadslid : Karel Heirman

Een jaar na de stichting van de maatschappij, in januari 1895 wordt op de Algemene Vergadering het kasverslag voorgelezen :

Ontvangsten : 129.90 fr.
Uitgaven : 98.70 fr.
in kas : 31.20 fr.

„Wij hebben in dit eerste jaar tal van zieke leden de nodige onderstand en troost kunnen geven” zegt Cesarke Van Cauteren. „Wij hebben hen daarbij de schande van de wraakroepende bedelstaf bespaard.”

Bekendmaking van de eerste statuten

In april 1895 worden de bij Kon. Besluit goedgekeurde statuten aan de voltallige vergadering voorgelezen. „Onze maatschappij is volkomen vrij, onafhankelijk en onpartijdig” zegt de voorzitter. „Ga en vertel het overal. Ik begrijp niet waarom nijldige en afgunstige rijke lui er belang in stellen deze werkmansvereniging van haar geboorte af in de grond te willen boren. Ze schilderen ons af als revolutionair. De bekrachtiging van onze statuten door een Kon. Besluit vernietigt al deze kwade aantijgingen; de staatstoelagen

zullen ons weldra in staat stellen meer onderstand uit te keren. Wij hopen vooral de twijfelachtigen het nodige vertrouwen te kunnen schenken. Zo benaderen wij meer en meer ons doel en verwachten dat ons ledental in korte tijd zal verdubbelen.”

Uittreksel uit de eerste statuten

Gezien de wet van 23 juni 1894 op de maatschappijen van onderlinge bijst.
Gezien . . . enz.

Wij hebben besloten en besluiten :

Art. 1. De maatschappij van onderlinge bijstand „Help U Zelve” gevestigd te Zele, is erkend.

Gegeven te Brussel den 8 januari 1895
get. LEOPOLD.

Art. 22. De werkende leden verbinden zich een wekelijkse inleg van 10 centiemen te betalen.

Art. 25. De schadeloosstelling in geval van ziekte of ongeval, wordt bepaald op 1 frank per werkdag gedurende de 2 eerste maanden, 0,50 frank per werkdag gedurende de 2 volgende maanden.

F. D. L.

P.S. Bij het opstellen van dit verhaal werden geraadpleegd : de verslagboeken van de maatschappij „Help U Zelve”; *Zele en zijn geschiedenis*, Fr. Michem; *Schets eener Geschiedenis van Zele*, H. Staes.

BEWEGING VAN DE BEVOLKING

AANGEKOMEN :

	<i>Mannen</i>	<i>Vrouwen</i>	<i>Totaal</i>
<i>1. door geboorte in 1969¹</i>			
a) met verblijfplaats in de gemeente	124 (144)	129 (131)	253 (275)
b) geboren in andere gemeente	24 (22)	29 (23)	53 (45)
c) geboren in het buitenland		1 (1)	1 (1)
<i>2. door vestiging van gewoon verblijf</i>			
a) Belg uit andere gemeente	136 (169)	136 (168)	272 (337)
b) Belg uit ander land	1 (—)	2 (—)	3 (—)
c) Vreemdeling uit andere gemeente	19 (24)	9 (2)	28 (26)
d) Vreemdeling uit ander land	20 (13)	19 (12)	39 (25)
<i>Totaal</i>	324 (372)	325 (337)	649 (709)

VERTROKKEN :

<i>1. door overlijden in 1969</i>			
a) met verblijfplaats in de gemeente	85 (91)	94 (96)	179 (187)
b) in een andere gemeente	14 (16)	7 (8)	21 (24)
c) in een ander land			
<i>2. door overbrenging van gewoon verblijf</i>			
a) Belg vertr. naar andere gemeente	171 (174)	184 (200)	355 (374)
b) Belg vertrokken naar buitenland	7 (3)	12 (3)	19 (6)
c) Vreemd. vertr. naar andere gem.	21 (8)	11 (2)	32 (10)
d) Vreemd. vertr. naar ander land	9 (5)	4 (—)	13 (5)
e) Schraping A.W. van Belgen	1 (—)	1 (—)	2 (—)
f) Schraping A.W. van vreemdelingen	3 (—)	— (—)	3 (—)
<i>Totaal</i>	311 (297)	313 (309)	624 (606)
<i>Winst</i>	13	12	25

Bevolking op 31 december 1969 : mannen : 9.281 + 13 = 9.294
 vrouwen : 9.245 + 12 = 9.257
 Totaal : 18.551

¹ De cijfers van 1968 staan tussen haakjes.

SPROKKELINGEN

„ZELE” behoort tot het Land van Dendermonde, dit werd in 1846 beschreven door de Rechtsgeleerde Jacobus Maestertius in zijn : *Beschryvinge vande Stadt ende Landt van DENDERMONDE, midtsgaders, De costumen, Statuten ende usantien, soo wel vande Stadt en de Landt als van het Princelyck Leen-Hof aldaer zijnde, 't samen gestelt by Jacobus Maestertius Rechts-geleerde*¹.

BESCHRYVINGE
vande
Stadt ende Landt
van
DENDERMONDE
HET III. BOECK.
Beschryvinge van 't LANDT,
HET EERSTE DEEL

's Landts gelegentheyd, aert, bescheydinge : de Dorpen ende Heerlijckheden die onmiddellijck van den Heer van Dendermonde, ofte die van bysondere beseten worden.

Vande Stadt comende tot 't Landt, sullen 't selve eerst leggen in fyn kanten ende scheydt-palen : Het heeft vanden Oosten *Brabandt*, daer 't oock de *Schelde* scheydt van 't gebied van *Bornhem* : aen 't Noorden wordt het onderscheyden van 't *Landt van Waes* met de *Durme*; het heeft van van 't Westen, hier het *Burch-graefschap van Gendt*, daer 't *Landt van Aelst*, dat oock de zijde van 't Zuyden besluit; by naer door 't midden loopt de

¹ Tot Leiden, By Nicolaes Rosa, Boeckverkooper, Anno 1646, 8°, Zele, blz. 122-124.

Schelde, oock den *Dender*, die door 't *Graefschap van Aelst* alhier door-vloeyende een goet deel besproeyt, waer van, behalven de groote gevoeligkheyt voor de scheepvaart, de Landen aenkomt onuysprekelijkke vruchtbaerheyt, niet alleen van alle soorten van Granen ende Kennep, maer boven geheel *Vlaenderen*, jae geheel *Nederlandt*, groot overvloet van Vlas, d'welck (gelijck de verstandige vande Landt-bouwerij weten) niet dan in 't beste Landt datter te vinden is goet kan wassen. De Meerschen en Weyden zijn seer grassich. Bosschen zijnder weynich, ende die niet groot; dan daer comt dagelijcx houts genoeg van het omliggende *Brabant*.

Dattet gelegen is in Keyserlijcken grondt (nochtans geen Leengoet maer vry, ongehouden, ende als Keyserlijcx, geen onderdanigheyt schuldich) hebbe in 't eerste Bouck betoont; mitsgaders dattet noyt een deel 't Hertogdom van *Brabant*, noch *Graefschap van Vlaenderen*, noch *Burch-graefschap van Gendt* geweest en is, ende dieshalven eenige kennisse schuldich; maer te zijn een *Landt ende Heerlijckheyt*; *vrij, geender Over-Heeren weldaet, van 't beste recht, niemand onderdanigheyt, schattingen ofte kennisse schuldich, als Godt ende synen Heer*, is t'samen genoegsaem bevesticht.

Het heeft in geheel seshien Dorpen, vande welcke, die over dese zijde vande *Schelde* leggen zijn dese: *Opwijck, Wettere, Schellebelle, Denderbelle, S. Gillis met Zwijveke, Baserode, ende Lebbeke*. Over d'ander zijde op den kant van *Vlaenderen*: *Zelee, Hamme, Witbergen, Overmeere, Berlare, Calkene, Laerne, Grimbergen, ende Moorsele*. Van alle dese en zijn maer acht Vier-schaeren aenden *Prince, Heer van Dendermonde*, daer by oock gerekent die voor eenige Jaeren beleent en van bysondere beseten worden, ende zijn dese: *Zelee, Hamme, Wettere, Opwijck ende Lebbeke, Denderbelle, met S. Gillis ende zwevick, Grimbergen, Berlare, Baserode*. d'Ander worden van des *Over-Heeren* Leenhouderen met Erfrecht beseten.

Z E L E.

Wat hoedanigheyt datmen wil aenmercken, 't sal bevonden worden dat *Zelee* met recht voorgesteld wordt : een groot welgelegen Dorp, dat van 't Noorden wordt gesproeyt met de Revier de *Durme*, waer langhs het heeft vele grassige Meerschen ende Weyden, van 't Zuyden de *Schelde*, maer niet soo verre : seer bewoont : soo dattet met 't getal der Inwoonderen met vele Steden, die oock vande minste niet en zijn, mach vergeleken worden : 't is overvloedich van alle vruchten, namentlijck Vlas, waer in alhier dagelijks wordt gehandelt, dan aldermeest op den Jaermerckt, seer vermaert door den toevoer van schoone Paerden ende Coopmanschappen, die gehouden wordt op den dagh van *S. Michiel*. De Kercke is *S. Lugier* toegewijdt, waer van een deel is ouder, het ander nieuwer, mogelijk te voren gebrandt en daer naer herbout. Het Ampt vanden Ziel-hoeder is alhier profytelijcker als wel eenich uytstads van geheel *Nederlandt*, 't welcke staet tot uytreyckinge vande *Abten* der Keyserlijcke Cloosteren *Werdene ende Hellemstadt in Westphalen*, vande ordene van *S. Benedictus*, ende dat ter oorsaecke van seker thienden die 't Clooster van *Werdene* door gunste van *Carel den Grooten* toequamen; Waer van alhier oock geweest is een voortplantinge vande selve Ordene, die welcke, ofte door oorloge, ofte door dien grooten brandt inden Iaere 1452 vande Gentenaers gestooct, uytgeroeyt, ofte onder misvaer vernieticht is, ende de *Monicken* tot hun Clooster weder geroepen, latende een goet deel haerder thienden tot 't onderhout vanden Ziel-hoeder.

II

In juli 1790, na de Brabantse Omwenteling zijn de mannen van veel vlaamse gemeenten de eed van trouw gaan afleggen aan de Staten van Vlaanderen, zo ook zijn onze dappere dorpsgenoten hun eed te Gent gaan afleggen. Nochtans diende onze gemeente nog beschermd te worden voor vijandige elementen, die zich hadden schuil gehouden. De zeelse vrouwen van toen hebben de bescherming op zich genomen, hetgeen men leest in *De Gazette van Gend*¹:

Tot Zele : heeft het Vrouwvolk op de twee-en-twintig Wyken insgelyks de wacht gehouden gedurende de afwezigheyd der Mans, die den 28. tot Gend den Eed, al hier boven, waeren gaen afleggen; deze Vrouws-Persoonen, gewapend met Sabres, pistolen en Snaphaenen, hebben alle de Passagiers nae hun Pasport gevraegt, en zy hebben dry vremde Vrouwlyuden, welkers Pasport niet voldoende scheen, aengehouden en nae het Dorp in bewaeringe gebragt tot de wederkomste van het Corps Vrywillige, het welk door de gewapende Vrouwspersoonen ten getalle van ten minsten 200. met Trommel en Vaendel aen den uysterste paelen van de Parochie is ingehaeld onder de gedurige vreugde-geroepen; Vivat het Vaderlandt ! Lang Leven de Staeten ! Lang leven de dappere Zelenaers !

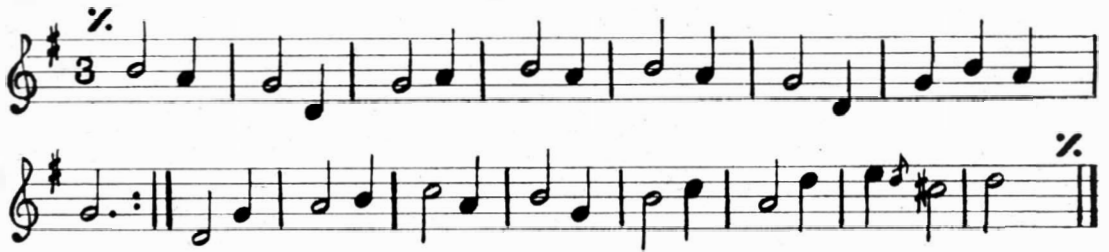
In diezelfde geestdrift deelden ook de pastoors van het hele Land van Dendermonde onder stuwing van de pastoor van Zele, die na de overwinning der patriotten een solemnele H. Mis celebreerde „tot laefenise der zielen van d'overledene patriotten, ten dienst van het vaderlandt en religie hun gesacrificeert hebbende”. Het offergeld, 8 p. 6 sc. 8 gr. (Armenrekening 1790) laat een grote opkomst vermoeden. Deze grandiose dag werd nadien bezongen in het lied :

¹ *Gazette van Gend*. „Het privilegie van de hoogmogende Heeren Staeten van Vlaanderen”. Donderdag 1 July 1790, 8°, blz. 4, kol. 2.

LIEDEKEN TOT LOF DER ZEELSCHE PATRIOTEN
EN PATRIOTERESSEN

Stemme : Belle Brune.

Uit : R. Cappelle : La clé du caveau, nr. 1357.

I.

Zyt kloekmoedig, Nederlanders,
En eendragtig al-te-saem;
Maekt uw lof als de *Brabanders*
Nu roemrugtig door de *Faem*;
Wilt tot *Gend* den eed opdraegen
Voor uw lieve *Vaderland*,
En de *STAETEN* onderschraegen
Met getrouwen onderstand (*bis*).

III.

Helpt nu allen lof verklaeren
Van ons *ZEELSCHE OVERHEYD*,
Ook de Gilde wilt bewaeren
's *Nederlands* welvaerendheyd;
En een *Corps* van *Patriotten*,
Wel gewapend tot den stryd,
Zal verdelgen all' die spotten
Met ons *REGT* en *OVERHEYD* (*bis*).

II.

Weg, gy valsche *Cabalisten*,
Met all' uw schynheyligheyd :
Wykt gy, *Vierschaar* der *Vonkkisten*,
Die ook *Kerk* en *Staet* bestryd :
Zwygt, *Rus-stoorders*, *Cretikkanten*,
En stryd voor uw *Vaderland*,
Tot dat *WY* den standaert planten
Van *victorie* t'allen kant (*bis*).

IV.

Hier en mag niet zyn vergeten
Het *vrywillig Iverschaer*;
Want zy wel hun pligten kweten
Als zy d'*Heeren* volgden naer,
Waer door *Gend* scheen te herleven
Ziende dees *menschlievendheyd* :
Nu mag onzen *vyand* beven !
Riepen zy te saem *verblyd* (*bis*).

V.

Ziet: twee duyzend ZEELSCHE HELDEN
 Hun manhaftig binnen *Gend*
 Onder eed in wapens stelden;
Fama maekt hun lof bekend.
 Terwyl zag men ZEEL bewaeken
 Van 't manmoedig *Vrouw-geslagt*,
 En daer de Patrouille maeken:
Amazonen weird geagt (*bis*).

VI.

Zy, in wapens als ervaren,
 Die en hebben niet gefaelt;
 Maer ons agtbaer Iveraeren
 Tot een welkom inghaelt;
 En zy gaven vuer zoo moedig
 als den kloeksten oorlogs-held,
 En bereyd om te gaen spoedig
 Nae het bloedig *Mavors* veld (*bis*).

VII.

Eerbaer vrouwen, reyne maegden,
 Volgt ook d'*Amazonnen* naer,
 Die hun bloed en leven waegden
 Als het vyandlyk gevaer
 Hun wou schenden, moorden, schaeken,
 (Als de Duytsche Kneuevmans);
 Men zal voor cieraed u maeken
 Eenen Maegden-Palmen-Krans (*bis*).

VIII.

Laet ons allen moed bewyzen
 Met deugd en getrouwigheid:
 Den vyand van schrik moet ysen
 Als hier is eendragtigheid,
 Om ons Vryheyd en Voorregten,
 Het Geloof en Vaderland
 Te doen bloeyen, door het vegten,
 Bied all' uwen onderstand! (*bis*).

In het vervolg der Gendsche Gezette van den 27. Mey 1790
 leest men dat de pastoor van Zele, Land van Dendermonde, heeft
 ten behoeven van het Vaderland overgemaect 1975. guld. 10.
 Stuyv: 9 den.

III

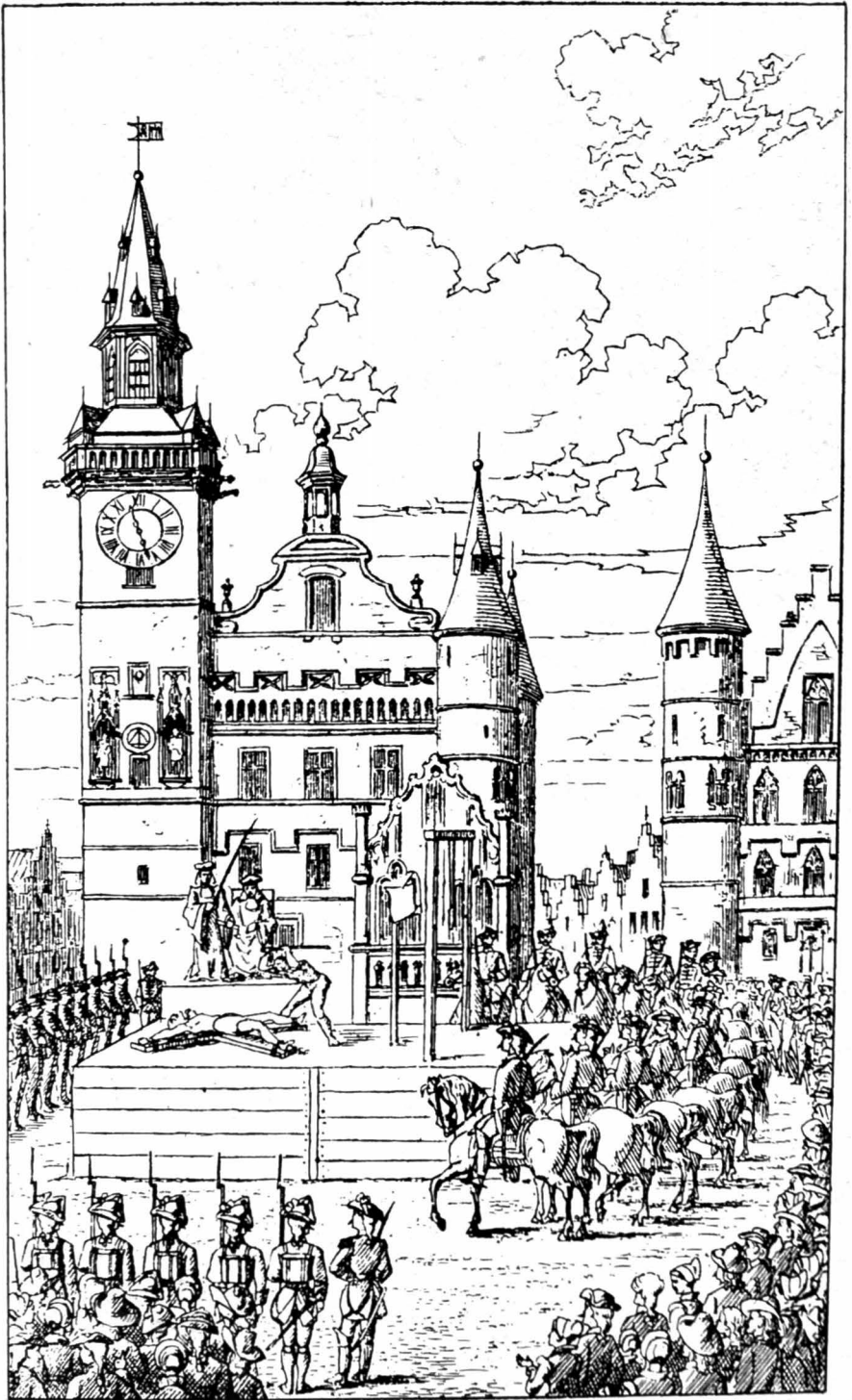
DE BENDE VAN „JAN DE LICHTE” EN ZIJN GEZEL „EEN ZELENAAR”

Zoals wij reeds veel hebben horen vertellen van de beruchte roversbende van Jan De Lichte en zelfs van gelezen¹ hebben speelde deze gebeurtenis zich voornamelijk af in de landen van : Cortryck, Audenaerde, Aelst en van Dendermonde. Dit gebeurde rond de jaren 1745-1748, toen er weinig orde heerste in onze gewesten. Daar onze streken vroeger zeer bebost waren en bijgevolg een goed schuiloord boden voor rovers, leefden er veel mensen in armoede en ellende.

Jan De Lichte was van jongs af aan vertrouwd met het stelen van allerlei dingetjes en het uithalen van schelmstreken. Toen, op een leeftijd van ongeveer 20 jaar, ging Jan zelf aan het stelen; daar het stielte gemakkelijk te doen was en het veel geld opbracht, verdronk en verbraste Jan vele centen met vrienden en tevens landlopers, die later Jan vergezelden op zijn strooptochten, waaronder we ook een dorpsgenoot namelijk Augustijn H . . . , kunnen vermelden.

Augustijn H . . . werd berecht te Aalst op 9 november 1748, te 11 uur. Ziehier het uitgesproken vonnis :

¹ Enkele werken over „Jan De Lichte en zijn Bende” : *Vonnissen verleent binnen de Stadt Aelst, ten laste van menigvuldige Moordenaeren, Dieven, Vagebonden en andere Quaetdoenders, op het vervolg vande Collegien der Casselryn ende Landen van Cortryck, Audenaerde, Aelst ende Dendermonde, begonnen 7. October 1748 ende ge-eyndigt 14 December daer naer.* Ghendt, Gedrukt by de Weduwe Petrus de Goesin en Soon, woonende in de Veldstraete, in de vier Evangelisten, z.d., 8°, 93 blz. - *De Grootte bende van Jan De Lichte. Bewerkt naar de oorspronkelijke processtukken, en de meest herhaalde en meest verspreide overleveringen 1745-1748.* Aalst, J. Van Branteghem, drukker-uitgever, Grooter Markt, 1888, 8°, 616 blz.

De terechtstelling van Augustyn H...

XXIV.

Vonnisse van Augustyn H . . .

Om dieswille dat gy *Augustyn H . . .*, oudt ontrent de 24. jaeren, gebortig van *Zele* Lande van *Dendermonde*, u soo verre hebt vervoordert van benevens uwe complicen met braecke te stelen den nacht tusschen den 15. en 16. Ougst gepasseert, ten huysse van Joffrauw *Eeckman*, woonende in de Savaen-straete binnen *Gendt*, alwaer gy benevens eenen anderen van uwe complicen de selve Joffrauw *Eeckman* in haer bedde liggende, met het mes op de kele gedwongen hebt te swygen, terwyl eenen anderen van uwe complicen besig was veel Geldt, Silver-werck ende meer andere Effecten te stelen, mitsgaders benevens uwe complicen met braecke te stelen ten huysse van eenen Hoedt-maecker, gestaen ontrent onse Lieve Vrouwe-Kercke tot *Antwerpen*, geledent ontrent de vyf maenden, als oock ontrent den selven tyde te stelen insgelycks met braecke ten huysse van sekeren Pachter op de Prochie van *Burght* ontrent *Antwerpen*, en voorders u nog soo verre hebt vergeten van sonder reden ende by puere moetwilligheyt met een mes dodelyck te steken sekeren *Francies Germain* op de Prochie van *Oordegem*, als oock met een mes dry doodelycke steken toe te brengen aen sekeren Koopman der Prochie van *Zele*, mitsgaders nog twee dodelycke steken te geven met een mes aen *Pieter Merckhout*, bygenaemt *Appelken*, soo alles breeder ten Processe komt te blycken, alle 't welcke niet lydelyck zynde in een Landt van rechte sonder condigne straffe, andere ter exempele.

Soo is't dat den Raedt van de Provoteyt-Generael &c.

Wysen ende condemneren uw tot reparatie van alle 't gone voorschreven, Armen, Billen, Beenen ende Lenderen levendig gebrocken te worden, op een Schavot op de Merct alhier, ende aldaer op een Radt te blyven liggen, het aensigt gekeert naer den Hemel, tot'er tydt dat het Godt gelieven sal u in het leven te laeten, ende t'eynde dies uw doot lichaem vervoert ende geëxpo-neert te worden ter plaetse patibulair, verklaerende alle uwe Goederen, Meubele ende Immeubele, de Leenen daer onder begrepen geconfisqueert, ten profyte van die het behoort, de kosten

van den Processe ende Misen van Justitie naer taxatie alvoren gededuceert.

Ende voorders condemneren u nog tot de Torture ordinair ende extraordinair omme te hebben revelatie van uwe voordere dieften ende complicen.

Aldus gearretteert ter presentie alsvoren, &c. binnen den Landthuyse van *Aelst*, den 8. November 1748. onderteeckent P. F. PYCKE.

Ende geëxecuteert den 9. dito, ten 11. uren voor noene.

G. B.

OPROEP TOT DE ZEELSE JEUGD

Wanneer we in het gastenboek van de eerste tentoonstelling eens bladeren, vinden we op een bepaalde bladzijde: „ZeLe leeft verder in de jeugd. - *Dank om de moeite*”. Het is op deze woorden dat we in dit artikeltje even willen inhaken om de jeugd wat warmer te krijgen voor de initiatieven van de Heem- en Oudheidkundige Kring.

Het is inderdaad zo dat we de stichters en het bestuur van de kring dankbaar zijn omdat ze door de tentoonstelling van vorige zomer de zeelse folklore hebben doen herleven en de oude plaatselijke ambachten opnieuw in het daglicht hebben gesteld. Zowel de oudere als de jongere generatie hebben die tentoonstelling bezocht en hierdoor bewezen dat ze nog steeds interesse hebben voor het Zele uit de vorige eeuwen. Ook de heruitgave van het boek van Honoré Staes *Schets eener geschiedenis van de Gemeente Zele*, werd bij de zelenaars met enthousiasme onthaald. Een bewijs hiervan is dat er reeds honderden exemplaren verkocht werden.

Het mag echter niet alleen bij „Dank U” blijven. Ook de jeugd zou actief moeten meewerken. Tot op heden sloten slechts twee studenten aan, daarom zijn wij op het idee gekomen van enige propaganda te voeren voor de kring in dit eerste jaarboek.

Sinds de stichting kan men tot de Heem- en Oudheidkundige Kring toetreden door jaarlijks een bijdrage van honderd frank te storten. Het is sinds nieuwjaar '70 echter ook mogelijk dat studenten tot de kring toetreden. De voorwaarden voor studerende en jeugdleden zijn zeer voordelig: we moeten slechts een bijdrage van vijftig frank geven. Verder kunnen we genieten van de andere voordelen die het lidmaatschap bieden: we worden uitgenodigd tot de jaarlijkse algemene vergadering, krijgen gratis toegang tot de tentoonstelling die ieder jaar georganiseerd wordt en bovendien ontvangen we het jaarboek. In de hoop dat ons voorbeeld nage-

volgd wordt, richten we dan ook een warme oproep tot alle jonge mensen uit onze gemeente die zich interesseren voor het leven, de geschiedenis, de folklore van Zele, kortom voor Heem- en Oudheidkunde.

We wachten dan ook met ongeduld wie zich als derde jeugdlid bij ons zal voegen en hopen dat het niet bij drie zal blijven. Het is zelfs helemaal niet moeilijk, voor wie er belangstelling voor heeft, er een hobby van te maken, en voor een dergelijke hobby is vijftig frank toch niet overdreven... Later kan er zelfs een jeugdkring opgericht worden, die als steun zou dienen voor het huidige bestuur, want per slot van rekening, is het toch de jeugd die de bestuurstaak later moet overnemen.

In de hoop dat deze oproep niet ijdel is, tekenen de twee jeugdleden.

Marc QUINTIEN en Paul DE ROOVER.

INHOUD

	Blz.
Woord vooraf	7
Statuten	9
Lijst van de stichtende leden	13
Historisch overzicht	15
Jaarverslag	19
Inventaris	23
Zeel voor honderd jaar	27
Zeel-Hoek	33
Straten en straatnamen	41
Industriezone	46
Zeel en zijn prominenten	49
De stichting van onderlinge bijstanden	55
Beweging van de bevolking	65
Sprokkelingen	67
Oproep tot de zeelse jeugd	77